

KÖNYVTÁR A VÁROS SZÍVÉBEN. A GÖDÖLLŐI VÁROSI KÖNYVTÁR ÉS INFORMÁCIÓS KÖZPONT TÖRTÉNETE 2002-TŐL NAPJAINKIG

Tóth Diána Lujza

Összefoglaló:

Munkámban a Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ 2002 utáni történetét mutatom be. Az új korszak a könyvtár új épületének 2002-es átadásával kezdődött.

A gödöllői könyvtárosok az ezredforduló idején mertek és tudtak nagyot álmodni. Előrelátó, gondos tervezéssel olyan épületet és szolgáltatásokat álmodtak meg, amely a hagyományos és a legmodernebb könyvtári igényeket is ki tudja elégíteni. Számos ötletük, újításuk mintaként szolgált és szolgál más könyvtárak számára is.

Bemutatom, hogyan változtak a belső terek, és hogyan lett az intézmény „több, mint könyvtár”. Megtudhatjuk, hogy az internet bevezetésétől kezdve hogyan jutottak el a mai modern digitális szolgáltatásokig, és hogyan lett a kis könyvtárból mára Gödöllő egyik legfontosabb közösségi tere. Külön fejezetet szentelek a COVID idején végzett egyedülálló munkájuknak.

A gödöllői könyvtár számos díjat érdemelt ki az elmúlt évtizedekben, pl. 1996-ban Az év könyvtára, 2014-ben és 2020-ban Minősített könyvtár címet nyerték el, de különféle minőségi és innovációs díjakat is. Kiemelném a COVID idején megalkotott programjukért elnyert gödöllői Városmarketing Gyémántdíjat is.

Kulcsszavak: könyvtár, Gödöllő, olvasásfejlesztés, digitalizáció, COVID

Abstract:

In my work, I present the history of the Gödöllő City Library and Information Centre after 2002. This new era began with the opening of the library's new building in 2002. Around the turn of the millennium, the librarians in Gödöllő dared to dream big and succeeded. Through forward-thinking and meticulous planning, they envisioned a building and services that could meet both traditional and the most modern library needs. Many of their ideas and innovations have served and continue to serve as models for other libraries.

I will present how the interior spaces have changed and how the institution has become “more than just a library.” We will learn how they progressed from introducing the internet to today’s modern digital services and how the small library has become one of Gödöllő’s most important community spaces. I devote a special chapter to their unique work during the COVID period.

The Gödöllő Library has earned numerous awards over the past decades, such as the Library of the Year in 1996 and the Qualified Library title in 2014 and 2020, along with various quality and innovation awards. I would also highlight the City Marketing Diamond Award they received for their program created during the pandemic.

Keywords: Gödöllő, library, reading promotion, digitalization, pandemic

Bevezetés

Gödöllő egy Budapeستtől északra fekvő, több mint 32 ezer fős lakosságú¹ város. Gazdag történelmi örökséget tudhat magáénak, ráadásul csodálatos természeti környezetben fekszik: az erdővel körülvett városban több zöldövezet, park is kellemes környezetet biztosít az itt élők vagy az ide látogatók számára. Országos viszonylatban Gödöllőn meglehetősen magas a diplomások aránya, sok magasan képzett, művelt ember él a városban, illetve a lakosság több mint fele 50 év alatti,² ennek megfelelően nagy a kisgyermeket nevelő családok száma is. Infrastruktúra tekintetében is nagyon fejlett, tömegközlekedéssel sokféleképpen (busz, HÉV, vasút) és közúton is könnyen megközelíthető. Egy szervesen fejlődő, élhető városról beszélünk, ahol kiemelkedő szerepet kap az oktatás, a kultúra és a közösségi élet is.

Munkámban a Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ (az egykori Juhász Gyula Városi Könyvtár) 2002 utáni történetét és fejlődését mutatom be. 2003-ban jelent meg Istók Anna szerkesztésében az *50 éves a Gödöllői Városi Könyvtár* című könyv,³ amelyből megismerhetjük az intézmény történetét a kezdetektől, illetve nagyon részletes képet kaphatunk arról, hogy milyen szakmai munka zajlott az egykori kis könyvtár-

¹ Magyarország helynévtára a Központi Statisztikai Hivatal weboldalán. https://www.ksh.hu/apps/hntr.telepules?p_lang=HU&p_id=32559 (letöltés dátuma: 2024. 04. 12.).

² 2022-ben a diplomások aránya 31%, az 50 év alatti lakosok aránya pedig 61%. Forrás: a Központi Statisztikai Hivatal népszámlálási adatbázisa: <https://nepszamlalas2022.ksh.hu/adatbazis/> (letöltés dátuma: 2024. 04. 02.).

³ A könyv itt is olvasható: https://www.gvkik.hu/uploaded_files/files/konyvtarunkrol/50_eves_a_godolloi_konyvtar.pdf (letöltés dátuma: 2024. 04. 02.).

ban. A történet ott ért véget, hogy a könyvtár – sok év várakozás után – 2002-ben új épületbe költözött. Az én vizsgálatom innen folytatódik, természetesen egy kis múltidézőssel kezdve.

Bemutatom, hogy hogyan, milyen előzményekkel születhetett meg az új épület, valamint azt is, hogy a különböző könyvtári terek és szolgáltatások hogyan változtak, fejlődtek az elmúlt két évtizedben, milyen hagyományos és modern szolgáltatásokat nyújtanak, hogyan vált a könyvtár a város egyik legkedveltebb közösségi terévé. Látjuk majd azt is, ehhez milyen közösségformáló munka és szoros társadalmi kapcsolatok kellettek.

Abba is bepillantást nyerünk, hogy ezekben az évtizedekben milyen szakmai díjakat nyert a könyvtár és az ott dolgozók, jelenleg mi a könyvtár stratégiája, milyen célok mentén dolgoznak, és végül azt, hogy milyen jövőbeli terveik vannak.

A kutatás során tanulmányoztam a könyvtár elmúlt 23 évének összes éves beszámolóját – ezek nagyon részletesek, kezdetben 30–40, de az utóbbi évtizedben 80–100 oldalas dokumentumok. Emellett átnéztem a könyvtár munkatervét, egyéb publikációit, melyek a könyvtár Irattárában, illetve honlapjukon is elérhetők. Elolvastam a gödöllői helyi lapok összes, a könyvtárat említő vagy a könyvtár által írt újságcikkét, valamint más folyóiratok fontos cikkeit az Arcanum Digitális Tudománytár oldalán, 2001-től napjainkig terjedő időszakra. Elolvastam az intézmény 50. évfordulójára megjelent könyvet, részletesen átnéztem a Facebook- és Instagram-oldalaikat, illetve YouTube-csatornájukat.

A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ története 2002–2023

Az új épület megszületése

A város életében mindig is fontos szerepet játszott az oktatás és a kultúra, a gödöllői könyvtár új épületének megnyitását megelőző években pedig ezeken a területeken is számos nagy horderejű fejlesztést, újjáépítést végeztek. 1995 januárjára felújították a zeneiskolát,⁴ 2000-ben átadták a tizenkét tanteremmel bővített, felújított Erkel Ferenc Általános Iskolát.⁵ Több általános iskola, középiskola, valamint egy felsőoktatási intézmény, a Szent István Egyetem található a városban. A kultúra egyéb

⁴ A nyitókoncert ötleteket adott. *Gödöllői Szolgálat*, 1995. január 20. 4. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgalat_1995/?pg=3&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 04. 02.).

⁵ Átadásra kész az Erkel iskola új szárnya. *Gödöllői Hírek*, 4. évf. 2. sz. 3. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiHirek_2000/?pg=10&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 04. 02.).

területein is nagy fejlesztések történtek. 1996-tól kezdődően több ütemben, romjaiból állították helyre a gyönyörű királyi kastélyt,⁶ emellett a város legrégebbi épületét, a városi múzeumnak otthont adó Hamvay-kúriát 1999-ben újították fel.⁷ 2009-ben új külsőt kapott a művelődési ház, amely azóta Művészetek Háza néven működik. Megnőtt a városban tanulók száma is, és ezekben az években Gödöllő az ország egyik jelentős kulturális központjává vált. Számos kulturális eseményt, kiállítást, fesztivált rendeznek a városban, így mindenki megtalálja a kedvére valót.

E kulturális fejlesztés része volt az új könyvtár megépítése is. Még 1996-ban, az akkor még kis könyvtár – az országban elsőként – elnyerte az „Év könyvtára” címet, amelyre olyan könyvtárak pályázhatnak, amelyek korszerű működési formákat alkalmaznak, beépítik munkájukba a minőségfejlesztési programok eredményeit, valamint magas szintű könyvtári szolgáltatásokat nyújtanak.⁸ A cím jelentős, országos szakmai elismerést jelent az adott könyvtár számára, és erősíti az intézmény hírnevét. A cím elnyerésével az önkormányzat fejlesztési terveibe is bekerült egy új könyvtár építése. Az új épület csaknem nyolcszázmilliós beruházás volt, melyből háromszázhetven milliót az állam, a fennmaradó részt a város finanszírozott.⁹

A könyvtár régi, 860 négyzetméteres, többször átalakított épületének állapota az 1990-es évekre olyan mértékben leromlott, hogy szinte életveszélyessé vált, a teljes felújítás vagy átépítés már szóba sem jöhetett. A szakmai munka azonban a mostoha állapotok között is mindvégig ki-magasló volt, melyhez az önkormányzat is megadott minden támogatást, és a könyvtár is igyekezett a lehető legtöbb pályázati lehetőséggel élni.¹⁰ A könyvtárosok elhivatottsággal és lelkesedéssel végezték munkájukat, gyarapították tudásukat, értékes, izgalmas rendezvényeket szerveztek. A szerény fizikai körülmények ellenére a könyvtár népszerű volt a látogatók közt, ezt mutatja az is, hogy például a kis olvasóterem olyan magas kihasználtsággal működött, hogy időnként a földön, párnákon is ültek,¹¹ különösen az egyetemi vizsgaidőszakok környékén. A könyv-

⁶ A gödöllői királyi kastély története. <https://kiralyikastely.hu/godolloi-kiralyi-kastely-tortenete.html> (letöltés dátuma: 2024. 04. 02.).

⁷ Megemelték a város költségvetését. *Gödöllői Szolgálat*, 8. évf. 34. sz. 3. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgalat_1999/?pg=806&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 04. 02.).

⁸ Átadták az „Évkönyvtára” címet. <http://www.nefmi.gov.hu/miniszterium/2008/atadtak-ev-konyvtara> (letöltés dátuma: 2024. 04. 02.).

⁹ Radó Gábor (2002): A gödöllőiek könyvtára. *Gödöllői Szolgálat*, 11. évf. 22. sz. 4. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgalat_2002/?pg=603&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 02. 09.).

¹⁰ Istók Anna (szerk.): (2003): 56–59.

¹¹ Radó Gábor (2002): Az új könyvtár első hete. *Gödöllői Szolgálat*, 11. évf. 23. sz. 13. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgalat_2002/?query=kihasz%C3%A1llts%C3%A1lts%C3%A1lts&pg=644&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 12.).

tárosok régóta álmodoztak egy új épületről, és az Év könyvtára cím elnyerése lendületet adott az önkormányzatnak is, hogy tegyen valamit az ügy érdekében.

Mivel már tervben volt a városközpont fejlesztése, értékőrző rekonstrukciója, 1999 februárjában a teljes lebontás és egy új, a korábnál jóval nagyobb és korszerűbb intézmény építése mellett döntött az önkormányzat, majd több lehetőség mérlegelése után¹² a régi épület szomszédságában lévő telekre esett a választás, úgy, hogy lebontják a gyermekkönyvtár földszintes épületét, illetve a mellette levő garázsokat is.

A tervezéstől a megnyitáig

Az önkormányzat által a tervezésre kiírt pályázat nyertese a Reálterv Építész Kft. lett, az épületet Kálmán Ernő és Major György Ybl-díjas és Pro Architektura díjas mérnökök álmodták meg.¹³ A funkcionális tervezésében és a döntési folyamatokban aktívan részt vett a könyvtár akkori igazgatója, Gloserné Szabó Györgyi és helyettese, Fülöp Attiláné. Eleinte maga a könyvtárigazgató is meglepődött a nyertes pályázatban szereplő modern épület külső tervein, más stílust képzelt el, de hamar belátta, hogy „a 21. században nem építhetünk palotákat”.¹⁴ Napról napra jelen voltak a teljes tervezési folyamatban úgy, hogy kidolgozták az intézmény új korszakának, az előttük álló két évtizednek a stratégiai céljait is. A tervező cég pedig maradéktalanul figyelembe vette a javaslatokat. A cél egy modern, multifunkcionális épület megalkotása volt, ahol nagy, egybenyíló, átjárható, tágas terek vannak, amelyek maximálisan kielégítik a látogatók igényeit, és lehetővé teszik a 21. század kihívásainak megfelelő, modern könyvtári szolgáltatások biztosítását – egy olyan helyet álmodtak meg, amely Gödöllő „dolgozószobája” és közösségi találkozóhelye is lehet.¹⁵

¹² Gloserné Szabó Györgyi történetei – 70 éves a Gödöllői Városi Könyvtár c. videó. <https://youtu.be/tUxqlA3K-yM?si=3OuRLMEbGObJyUIJ> (letöltés dátuma: 2024. 02. 09.).

¹³ Városi könyvtár és információs központ épül Gödöllőn. *Népszabadság – Budapest melléklet*, 2001. július 9. 28. https://adt.arcanum.com/hu/view/NepszabadsagB-P_2001_07/?query=%22glosern%C3%A9+szab%C3%B3+gy%C3%B6rgyi%22&pg=43&layout=s (letöltés dátuma: 2024. február 7.).

¹⁴ Gloserné Szabó Györgyi (2022): Nem építhetünk palotákat a 21. században. *Szütilap* (a gödöllői könyvtár születésnap kiadványa az új épület megnyitásának 20. évfordulójára), 2022. 3. https://www.gvkik.hu/uploaded_files/files/publikaciok/szulilap_Web.pdf (letöltés dátuma: 2024. 02. 07.).

¹⁵ Emeletes lesz a gödöllői téka. *Népszabadság – PestVidék melléklet*, 2000. október 26. 35. https://adt.arcanum.com/hu/view/NepszabadsagPM_2000_10/?query=%22glosern%C3%A9+szab%C3%B3+gy%C3%B6rgyi%22&pg=166&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 02. 07.).

Felismerték – ezt már a kilencvenes évek közepétől lehetett látni –, hogy a könyvtárszakma hamarosan megújul, és új típusú információs szolgáltatásokra is szükség lesz. A stratégiai tervben 20 évre előre megtervezték, hogy hány polcfolyóméterre, mekkora könyvvállományra lesz szükség, illetve milyen egyéb, modern szolgáltatásokat kívánnak nyújtani, és eltervezték, hogy ez az egész hogyan legyen elhelyezve az új épületben. A belső tereket úgy alakították ki, hogy azokat maximálisan alárendelték a sokrétű könyvtári funkcióknak.¹⁶ A kivitelezésre kiírt kétfordulós pályázatot a gödöllői székhelyű Architekon Építő és Műemlékfelújító Rt. nyerte,¹⁷ mely korábban a kastély, a zeneiskola és a múzeum felújítását is végezte. A munkálatokat feszített tempóban végezték, és mindössze kilenc és fél hónap alatt elkészült az összesen 3067 m² alapterületű új könyvtár.¹⁸

Ez volt az első olyan épület Gödöllőn, mely az Esélyegyenlőségi Törvény szellemében épült, és teljes egészében akadálymentesített.¹⁹ Nem csupán speciális rámpák és liftek szolgálják a mozgáskorlátozottak kényelmét, hanem a számukra is megfelelően kialakított mosdók. Az új könyvtár a Belügyminisztérium Építésügyi Hivatalától megkapta „Az év akadálymentes épülete” kitüntetést, emellett az Architekon cég számos elismerést, például Pest Megye Építészeti Nívódíját, a Figyelő Építészeti Díját és Országos Építészeti Díjat is elnyert munkájáért. Gödöllő város önkormányzatának pedig méltán ítelték oda a Könyvtárpártoló önkormányzat címet a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumától, hiszen jelentős anyagi ráfordítással fejlesztették az intézmény működési feltételeit.²⁰

Az új épület külleme eleinte – főleg az átadás előtt – egyesek szemében még szokatlan volt, néhányan kritizálták. Túlságosan modernnek tartották, és inkább szerettek volna egy századfordulós hangulatú

¹⁶ A bökődös szekrénytől az infohídig. *Gödöllői Szolgálat*, 12. évf. 22. sz. 2. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgalat_2003/?query=%22glosern%C3%A9+szab%C3%B3+gy%C3%B6rgyi%22+%2B+tervez%C3%A9s*&pg=709&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 02. 07.).

¹⁷ Utamessen épül az új könyvtár. *Gödöllői Szolgálat*, 10. évf. 35. sz. 6. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgalat_2001/?pg=913&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 02. 07.).

¹⁸ Mesélnek az igazgatók. *Gödöllői Magazin*, 8. évf. 1. sz. 26. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiMagazin_2020/?query=%22glosern%C3%A9+szab%C3%B3+gy%C3%B6rgyi%22&pg=26&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 07.).

¹⁹ Akadálymentesítés. *Gödöllői Szolgálat*, 11. évf. 15. sz. 8. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgalat_2002/?pg=395&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 08.).

²⁰ Szakmai díjaink – a Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ honlapján. https://www.gvkkik.hu/szakmai_dijaink (letöltés dátuma: 2024. 04. 02.).

vagy egy Makovecz-féle organikus építészeti stílusban megalkotott létesítményt látni.

Azonban a tervezők és a kivitelező által kapott díjazások száma is jól mutatja, hogy az építészszakma már a kezdetektől elismerően nyilatkozott az új gödöllői könyvtárról. Ők könnyebben átlátták, hogy az új épület egy átgondolt tömbrehabilitáció része, mely mára már tökéletesen beilleszkedik az azóta felépült szomszédos épületekbe.

Mivel a régi könyvtárépület melletti területen építkeztek, nem kellett messzire költöztetni a könyvek nagy részét. A régi épület 2002. március 30-án bezárt, hogy legyen két hónapjuk becsomagolni a Dózsa György úti felnőtt- és az átmenetileg Palotakerten működő gyermekkönyvtár 82 ezer kötetnyi könyvét. Ezzel együtt elvégezték a teljes állomány – tehát nemcsak a könyvek, hanem például folyóiratok, CD-k, videofelvételek – számítógépes feldolgozását is, hisz az új könyvtárban már teljes egészében a számítógépes integrált könyvtárkezelő rendszert készültek használni.²¹ A könyvállományt is alaposan felfrissítették. A város vezetése a könyvtár számára a rendes beszerzési kereten felül további egymillió forintot biztosított új könyvek vásárlására. Az olvasói igényekhez igazodva, ebből a forrásból főleg szórakoztató irodalmat vettek, de a kéziszótár állományát is bővítették. Be tudták azokat a dokumentumokat is beszerezni, melyek anyagi korlátok miatt korábban elmaradtak, valamint megalapozták az idegennyelvű szépirodalmi gyűjteményt is.²²

Az új épületet az Ünnepi Könyvhét alkalmával, 2002. június 1-jén adták át egy nagyszabású ünnepség keretében, hatalmas érdeklődés mellett. Csak aznap négyszázötvenen iratkoztak be; már reggel az utcán állt a sor, és a megnyitás hetében naponta mintegy hatszázötvenen keresték fel a könyvtárat. Csak az első két hétben 1200 új beiratkozás történt, az első három hónap alatt pedig több mint húszezren látogattak el az új intézménybe.²³

Az új könyvtár megnyitása mellett érdemes megemlíteni, hogy a régi könyvtár épületének utolsó maradványát 2006-ra bontották le teljesen, és téglái közül egy G-monogramos példányt azóta is a városi múzeumban őriznek.²⁴

²¹ Költözik a könyvtár. *Gödöllői Szolgálat*, 11. évf. 14. sz. 9. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgalat_2002/?pg=368&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 02. 04.).

²² Új könyvtár új könyvekkel. *Gödöllői szolgálat*, 11. évf. 17. sz. 10. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgalat_2002/?pg=453&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 02. 04.).

²³ Glosemné Szabó Györgyi (2002): Húszezer látogató. *Gödöllői Szolgálat*, 11. évf. 32. sz. 16. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgalat_2002/?pg=911&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 12.).

²⁴ Új tárlatok a városközpontban. *Gödöllői Szolgálat*, 13. évf. 37. sz. 4. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgalat_2004/?pg=583&layout=s (le-

A könyvtár belső és külső tereinek, funkcióinak változása

Az épület alaprajza teljes mértékben alárendelődik a könyvtári funkcióknak, de emellett alárendelődik a városépítészeti rendeltetésnek is. A könyvtár ugyanis a belső udvarra szélesedő átjáró köré épült, mely a városközpont rendezési tervében egy passzázs részeként funkcionált. A tervezők számára fontos volt az is, hogy bár az első és második emelet gyakorlatilag egy légtérben van, mégis minden rész beazonosítható legyen, és emellett létrejöjjenek intimebb kis zugok is.²⁵

A belsőépítészet megtervezése Major György munkája. Ami az anyaghasználatot illeti: fa, téglá, beton, fém és üveg natúr felületek – ezeket találjuk a könyvtár külsején és a belső terekben is. A belsőépítészeti tervezés fázisában a könyvtár akkori igazgatója számtalan tanulmányt, lakberendezési újságot nézett át, és abban az időben jöttek divatba az olyan nyers anyagfelületek, mint például a téglá használata a belső enteriőrökben, ebből merítettek ihletet.²⁶ Szerke a könyvtárban kézművesmunkákkal találkozunk: a fa nyílászárókat Hartmann Ferenc asztalosmester készítette, a bútorok a Mezőkövesdi Asztalosipari Kft. munkái, a világítótesteket pedig Molnár J. Iván tervezte²⁷ – a gödöllői könyvtári világítási rendszer elnyerte a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának különdíját is.

Földszint

Az előtérben – mely belső világában megelőlegezi a további terek hangulatát – a megnyitáskor információs és kölcsönzöpult, ruhatár, mosdóblokkok, katalógusgépek fogadták az új épület látogatóit. Ezekkel szemben egy többcélú tér: a kb. 50 fős, bárki által látogatható folyóirat-olvasó és ugyanebben a helyiségben egy kávézó-büfé kapott helyet, s ez a tér tolóajtókkal egybenyitható a mellette található hangulatos, kürtös menynyezetű, jó akusztikájú előadóteremmel. E terület megtervezésekor követelmény volt, hogy minden itt használt berendezési tárgy mozgatható és zárható is legyen.²⁸

Az előtérben, a kölcsönzöpult ellenőrzöpontjánál elkanyarodva jutunk el az első emeleti kölcsönzötérhez, a gyermekkönyvtárhoz, a Kamasz-

---

töltés dátuma: 2024. 03. 12.).

²⁵ Készman József (2002): Őszinte, kőkemény walzer. *Új Magyar Építőművészet*, 4. sz. 16–17. https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarEpitomuveszet_2002/?query=g%C3%B6d%C3%B6ll%C5%91i+k%C3%B6nyvt%C3%A1r&pg=237&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 09.).

²⁶ Gloserné Szabó Györgyi története – 70 éves a Gödöllői Városi Könyvtár c. videó. <https://youtu.be/tUxqlA3K-yM?si=3OuRLMEbGOBJyUIJ> (letöltés dátuma: 2024. 02. 09.).

²⁷ Készman József: i. m.

²⁸ Uo.

Hídhöz (mely a megnyitáskor még InfoHíd volt) és a második emeleti olvasóteremhez vezető lépcsőhöz, illetve a lifthez.

Ha csak átsétálunk a földszinti előtérben, máris a könyvtár udvarán találjuk magunkat. Szemben, az udvarról beléphetünk a közösségi Alkotó-Térbe, ennek a területnek 2022 óta ez a legújabb funkciója;²⁹ korábban ez is a mellette található MásArc zenei és videógyűjtemény része volt. Az AlkotóTér kialakítását az az igény ösztönözte, hogy mivel a könyvtár eleve egy olyan közösségi tér, ahol a látogatók szabadon hozzáférhetnek könyvekből, adatbázisokból megszerezhető tudáshoz, legyen mellette egy olyan állandó hely, ahol nemcsak az elméletnek jut tér, hanem a gyakorlatnak is.³⁰ Ezek az egységek természetesen a könyvtáron belülről is megközelíthetők.

A könyvtári terek funkciói folyamatosan alkalmazkodnak az olvasók igényeihez, a mai kor kihívásaihoz, így többször is változtak az idők folyamán. Az előtérben, a tájékoztató pult mögött 2008 februárjában kialakítottak egy „kabátos kölcsönzőt”,³¹ gondolva azokra, akik annyira sietnek, hogy még a kabátjukat sem szeretnék levenni, vagy akik csak visszahoznak egy könyvet, hamar tudjanak új olvasmányt választani. A regisztráció mögött elhelyezett könyvkínáló állványokon egyszerre 100 könyvet tudnak az olvasók számára kihelyezni, négyféle aktuális témában válogatnak ide érdekes, izgalmas olvasnivalókat. A témákat folyamatosan frissítik, kiemelt figyelemmel az éppen aktuális ünnepekre, időjárásra, könyvtári napokra vagy az olvasók érdeklődésére, és a könyveket folyamatosan pótolják. A könyvtárosok azt tapasztalják, hogy a „ráérőbb” olvasók is szívesen visznek innen könyveket, illetve azokra a könyvekre is felfigyelnek, amelyek esetleg másképp elkerülnék a figyelmüket.³²

2010-ben elhelyezték a mágneskaput,³³ mely nagyobb biztonságot nyújt a kölcsönzés terén, segít megelőzni a lopásokat. Ugyanígy az előtérben, a bejárat közelében 2019-ben helyet kaptak – a ruhatárat végleg leváltva – a ma is látható színes, zárható szekrények.³⁴ Erre főleg azért volt szükség, mert nem volt anyagi keret az intézmény teljes, hosszú nyitvatartási idejében, illetve a rendezvények alatt ruhatárosok foglalkoztatására. Az új szekrényeket a látogatók előszeretettel használják azóta is. Ugyanebben az évben kialakítottak a régi ruhatár helyén egy babaöltöztetőt is, a kisgyermekes családok nagy örömére.³⁵

²⁹ A könyvtár éves beszámolója, 2022 (GVKIK Irattár).

³⁰ A könyvtár éves beszámolója, 2021 (GVKIK Irattár).

³¹ A könyvtár éves beszámolója, 2008 (GVKIK Irattár).

³² Uo.

³³ A könyvtár éves beszámolója, 2010 (GVKIK Irattár).

³⁴ A könyvtár éves beszámolója, 2019 (GVKIK Irattár).

³⁵ Uo.

A földszinti közösségi tér, az eredeti folyóirat-olvasó funkciói is változtak, bővültek az idők folyamán. Ez alapvetően egy bárki által, akár beiratkozás nélkül is látogatható terület, ahol a kávézó megmaradt, de néhány hónappal a nyitás után, még 2002 októberében létrehoztak itt egy InfoPontot³⁶ is, ahol az olvasók mindig választ kaphattak a kérdéseikre, legyen az a közelgő (2004-es) európai uniós csatlakozással, vállalkozással, jogszabályokkal vagy turizmussal kapcsolatos.

A gödöllői könyvtár tehát folyamatosan alkalmazkodik az olvasók elvárásaihoz. Az *„Alakítsa igényeibez a valóságot”* című kérdőíves olvasói igényfelmérés adatainak feldolgozása után, 2019-ben – az országban elsőként – „home office” jellegű „könyvtár office” szolgáltatást nyújtanak a látogatóknak:³⁷ irodai asztalokat, laminológépet, asztali lámpákat vásároltak, hogy amennyiben a látogatóknak nem kell bemenniük munkahelyükre, de nem szeretnek otthon dolgozni, és egy kulturált, inspiráló irodai környezetre vágnak, itt megtehessek. A közösségi iroda máig nagyon népszerű.

Ugyanitt kaptak helyet a könyvtárból kikölcsonözhető társasjátékok polcai is. Folyamatosan szerzik be a társasjátékokat, a szolgáltatás nagyon népszerű az olvasók körében. Kellően nagy a tér, mindezek kényelmesen elférnek egymás mellett. Az InfoPont neve a szolgáltatások jelentős átalakulása, bővülése miatt InfoTérre változott,³⁸ ezzel együtt bútorokat, tájékoztató pultot cseréltek, olvasósarkot alakítottak ki hintaszékekkel. Új folyóirattartó állványokat állítottak be, kialakították a Községi iroda részt, és kapcsolatba helyezték a Zöld Udvarral. A földszinti terület összességében ma, 2024-ben a következőket nyújtja:

- információs szolgáltatások, beiratkozás, olvasói eligazítás;
- papíralapú és digitális folyóiratok olvasása, kölcsönzése;
- társasjátékok használata, kölcsönzése;
- közösségi iroda;
- irodai szolgáltatások;
- internet (könyvtári és saját eszközzel egyaránt);
- zenehallgatás;
- kiállítások;
- irodalmi estek és egyéb kulturális rendezvények.

³⁶ A könyvtár éves beszámolója, 2002 (GVKIK Irattár).

³⁷ A könyvtár éves beszámolója, 2019 (GVKIK Irattár).

³⁸ A könyvtár éves beszámolója, 2020 (GVKIK Irattár).

Első emelet – Infóhídból KamaszHíd

Az első és második emelet egy légtérben van, galériás megoldással;³⁹ az olvasók által látogatható területeken az egyetlen, ajtóval rendelkező, kulcsra zárható rész a második emeleten a helytörténeti anyagokat és könyvritkaságokat őrző gyűjtemény.⁴⁰ Ugyanitt a második emeleten kapott helyet a raktár. Az irodák és a tárgyaló a tetőtérben lettek kialakítva, az irattár pedig a raktárban található.

Az első emeleti tér egy része, funkciója is változott az idők során. 2014 körül vették észre, hogy erősen csökkenőben van a kamasz korosztály könyvtári jelenléte, és tenni akartak ez ellen.⁴¹ A gyermekek általában 12-13 éves korukban hagynak fel az olvasással és az ahhoz kapcsolódó tevékenységekkel, országos átlagban is alacsony ebben a korosztályban a könyvtárhasználók aránya, így nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy a kamaszokat valahogyan visszacsábítsák a könyvtárba.⁴² A gyermekkönyvtárban kialakítottak egy Tinisarkot, ami tulajdonképpen egy tinikönyvtári részleg. Az Olvasók Diadala nevű, nagy sikerű játék – mely kifejezetten ennek a korosztálynak szólt – egyik pozitív hozadéka volt, hogy jelentősen megnőtt a kamaszok létszáma a könyvtárban. A Tinisarak is ezt a cél szolgálta, hiszen itt tematizálva, az Olvasók Diadala témaköreibe (például barátság, szerelem, „rázós könyvek”, felnőtté válás, fantasy stb.) válogathatnak a korosztályuknak szóló irodalomból, de egy új lehetőség is adódott. A Tinisaroktól is megközelíthető InfoHíd ugyanis lassan szükségtelemmé vált, elvesztette funkcióját;⁴³ a legtöbb ember már rendelkezett saját számítógéppel, internettel, később okostelefonnal, így az InfoHídat egyre kevesebben vették igénybe. Új, kiemelten fontos funkciót találtak számára: 2018-ban – mely egyébként az Ifjúság éve volt Gödöllőn – került felavatásra a KamaszHíd. Ennek tervezésébe bevonták a fiatalokat is: a helyi újságokban, a könyvtárban elhelyezett reklámnya-

³⁹ Készman József: i. m. 12.

⁴⁰ Vargha Mihály (2002): Könyvtár, olvasó, test. *Élet és Irodalom*, 46. évf. 27. sz. 26. https://adt.arcanum.com/hu/view/EletesIrodalomIrodalmiUjsag_2002_2?query=%22Amikor+f%C5%91k%C3%A9pp+a+test%C3%BCnk+olvas%22&pg=25&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 08.).

⁴¹ Istók Anna (szerk.): (2016): *Több mint könyvtár. A Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ válasza a 21. század kihívásaira*. GVKIK, Gödöllő. 64. https://www.gvik.hu/uploaded_files/files/egy%C3%A9b/2016/T%C3%B6bb%20mint%20k%C3%B6nyvt%C3%A1r-1.pdf (letöltés dátuma: 2024. 03. 09.).

⁴² Nemcsak az olvasást, hanem az írást is megszeretteti a fiatalokkal – Istók Anna. *Gödöllői Szolgálat*, 27. évf. 21. sz. 2. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgalat_2018/?query=kamaszh%C3%ADd&pg=489&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 10.).

⁴³ Kajári Katalin – Híd a kamaszokhoz. Előadás a Magyar Könyvtárosok Egyesületének YouTube-csatornáján. <https://youtu.be/2dC05Ex1IEc?si=CAAFb3lql4S2XamL> (letöltés dátuma: 2024. 03. 11.).

gokon, illetve a közösségi média felületein szereplő felhívásban a következő kérdéseket tették fel nekik: „*Te hogyan rendeznél be egy könyvtárat? Milyenek legyenek a színei? Kell bele könyveken kívül más is? Játékok, üzenőfal, függőágy, csocsóasztal? Milyen bútort választanál? Te mire használnád a hidat, és milyen nevet adnál neki?*”⁴⁴ Az eredmény egy rendkívül dizájnös, ötletes, fiatalos terület lett játékokkal, könyvekkel és számos egyéb szolgáltatással. A bútorzatot és az eszközöket a Nemzeti Kulturális Alap pályázatán nyert pénzből fedezték. Új bútorok, például fotelek, kisasztalok, lámpák, polcok, szőnyegek, valamint tv, rajztábla, Xbox, csocsóasztal és két dinamós, telefontöltésre is alkalmas szobabicikli vásárlásával tették otthonossá, élvezhetővé a KamaszHidat.⁴⁵ Egy évvel később, a híd első születésnapjában szintén kikérték a fiatalok véleményét; 50 db nyomtatott kérdőívet osztottak szét közöttük, melyben olyan kérdésekre keresték a választ, mint például milyen célból járnak a KamaszHídra, milyen szolgáltatásokat vesznek igénybe, milyen programokon vennének részt szívesen, milyen ismert emberrel szeretnének találkozni.⁴⁶ Folyamatosan alkalmazkodnak a fiatalok igényeihez, a KamaszHíd ezért a mai napig nagy népszerűségnek örvend, berendezése is időnként frissítésre kerül. Sokan járnak be beszélgetni, leckét írni, játszani, vagy csak üldögelni és telefonozni, emellett természetesen kölcsönözni. Közösségi térként működik, helyszínt ad tartalmas délutáni együttléteknél, illetve a kamaszoknak szóló klubokat szintén itt tartják. A Tinikönyvtár és a KamaszHíd egysége szimbolikus, és tényleges átjárót is képez a gyermek és a felnőtt könyvtári részlegek között.⁴⁷ Ideális hely, mely távol van a nagyobb forgalmú helyektől, mégis tágasnak hat a hatalmas üveglakkaival.

A könyvtár egyes részeinek jól felismerhetősége mellett, ha körülnézünk, alig találunk ajtót az épületben. A gödöllői könyvtár elsősorban családi könyvtárként működik, és már a tervezéskor az volt a cél, hogy a részlegek egy légtérben legyenek, minden átjárható legyen az olvasók számára. A gyerek hamar át tud tekinteni, könnyen át tud szokni a KamaszHídra, a felnőtt kölcsönzőbe vagy az olvasóterembe, valamint a földszinti közösségi térbe.⁴⁸

A földszinti tereket igénylők általában valamilyen információért jönnek, illetve egyéb szolgáltatásokat keresnek (közösségi iroda, rendezvények, kávé). Aki felmegy az első és a második emeletre, az a hagyomá-

⁴⁴ Legyél a tervezőnk! *Gödöllői Szolgálat*, 27. évf. 12. sz. 8. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgálat_2018/?query=kamasz-h%C3%AD&cp=279&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 10.).

⁴⁵ A könyvtár éves beszámolója 2018 (GVKIK Irattár).

⁴⁶ A könyvtár éves beszámolója 2019 (GVKIK Irattár).

⁴⁷ Nemcsak az olvasást, hanem az írást is megszeretteti a fiatalokkal – Istók Anna, i. m.

⁴⁸ Sikeres könyvtár Gödöllőn – Vendégünk Fóthy Zsuzsanna igazgató. A Régió Plusz Televízió műsora. <https://youtu.be/zqrcDuuUQKs?si=m99lRzwd1A9Ox5eE> (letöltés dátuma: 2024. 03. 07.).

nyos könyvtári szolgáltatásokat veszi igénybe. A hagyományostól eltérő szolgáltatások a teljes működésnek kb. 50%-át teszik ki.⁴⁹

Második emelet – Cserkészgyűjtemény

A második emelet funkcióit tekintve nagy változás történt, ugyanis az itt őrzött gyűjtemény jelentős anyaggal bővült. 2009 tavaszán a magyar cserkészek könyvtára és védett levéltára az Országos Levéltár anyagából átkerült a Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központba.⁵⁰ A könyvtár a cserkészlet történetével kapcsolatban így országos kutatóhely-lyé vált.⁵¹ A gyűjtemény gondozása, gyarapítása, a levéltári kutatás biztosítása a könyvtár számára kiemelt feladat. Ez a páratlan levéltári anyag nem kölcsönözhető, de helyben bárki által kutatható. Egy 3. emeleti, klimatizált iroda lett a gyűjtemény céljára átalakítva. A mai napig kerülnek be új, cserkészzel kapcsolatos könyvek és egyéb dokumentumok – leginkább hagyatékok révén –, és évről évre megkeresik a könyvtárat a kutatók cserkészzel kapcsolatos témákban.⁵²

Ugyanitt, a második szinten helyezkedik el a 100 m²-es olvasóterem 32 egyedi megvilágítású férőhellyel.

A zöldülő udvar

A 2019-es év a „Zöld könyvtár éve” volt, ennek keretében az egész udvart és a használaton kívüli teraszt is felújították, és megnyitották a kávézó felé. A területet „zöldesítették:” kisebb-nagyobb növényeket, köztük gyógynövényeket is ültettek, kényelmes bútorokkal látták el, összeköttették a kávézóval, folyóirat-olvasóval. A „Le a cipővel!” részre műfüvet raktak, napozóágyakat és párnákat raktak köré, valamint pingpongasztalt helyeztek ki (ehhez az ütőket olvasójeggyel lehet kölcsönözni). Nyáron napvitorlával teszik kellemessé az udvart, télen madáretetőket függesztenek ki. Szelektív hulladékártárolókat is találunk a zöld törekvések jegyében. A Zöld Udvar kialakításának munkálatait a könyvtár munkatársai és családtagjai, barátaik végezték el önkéntes munkával. Az udvarra, valamint Zöld Teraszra ki lehet vinni folyóiratokat, könyveket is, lehet zenét hallgatni, wifit használni, pingpongozni, pihenni.⁵³ Az udvart igyekeztek olyan kulturális térré varázsolni, amely mintegy szerves

⁴⁹ Saját megfigyelés a könyvtár éves beszámolója alapján.

⁵⁰ A könyvtár éves beszámolója, 2009 (GVKIK Irattár).

⁵¹ Gödöllői portré – Fülöp Attiláné, a könyvtár igazgatója. *Gödöllői Szolgálat*, 19. évf. 2. sz. 5. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgalat_2010_1/?pg=24&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 09.).

⁵² Saját megfigyelés a könyvtár 2010–2023. évi beszámolója alapján (GVKIK Irattár).

⁵³ A könyvtár éves beszámolója, 2019 (GVKIK Irattár).

folytatása a földszinti közösségi tereknek. Új rendezvényhelyszín jött így létre, mely távol van az utca zajától és a túl sok járókelőtől. Kialakításra került az Olvasók kertje is. Nyaranta irodalmi és kulturális programokat, például szabadtéri mozit, nyáresti élőzenés koncerteket tartanak itt. Szintén 2019-ben ültették el az udvaron az Olvasók fáját, egy kőrifát – csatlakozva a mezőkovácsházi könyvtár „Ültess fát, olvasd alatta könyvet!” elnevezésű kezdeményezéséhez. 2019-ben a Virágos Magyarország – Arany virág díját nyerte el Gödöllő városa, a pályázat részét képezte a könyvtár megújult Zöld Udvara is.⁵⁴

„Több, mint könyvtár” – a modern könyvtári szolgáltatások kialakítása

A gödöllői könyvtár új épületének megnyitása előtt, már a stratégia felvázolása során, a hagyományos könyvtári alaptevékenységek mellett nagy hangsúlyt kaptak az „információs központ” szerephez kapcsolódó szolgáltatások. Már a kilencvenes évek második felétől érzékelhető volt a világban és ezzel együtt a könyvtárak körül végbemenő, gyors ütemű változás. Az internet használata szélesebben terjedt, s ez újfajta igényeket szült.⁵⁵ Jó érzéssel felismerve az ebben rejlő lehetőségeket, olyan könyvtárat kívántak létrehozni, ahol az új típusú szolgáltatásokat is el tudják látni. Az volt a cél, hogy az olvasók ezeket az új lehetőségeket is minél jobban megismerjék, megtanulják, és aktív felhasználóivá váljanak. Emellett szívesen jöjjenek a könyvtárba, és a közösségi tereket is kihasználva, az otthon és a munkahely után a könyvtár legyen a kedvelt „harmadik helyük”.

Az új épület még most, több mint húsz év után is maradéktalanul alkalmas arra, hogy otthont adjon ennek a szerteágazó tevékenységnek. A legfontosabb cél azonban továbbra is az, hogy megőrizték a könyvtár „olvasóbarát hírnevét”.⁵⁶

Hagyományos könyvtári szolgáltatások modern köntösben

A könyvtárak alapvető szolgáltatása természetesen a kölcsönzés: kezdetben gyermek, ifjúsági, valamint felnőtt szép- és szakirodalmi könyvek, bakelitlemezek, kazetták, majd VHS kazetták kölcsönzésére volt lehetőség. Aztán jöttek a CD-k, 2005-től kezdve pedig megnőtt az igény

⁵⁴ Uo.

⁵⁵ Istók Anna (szerk.): (2003): 56–59.

⁵⁶ A könyvtár éves beszámolója, 2004 (GVKIK Irattár).

a DVD-k, hangoskönyvek, később az e-könyvek iránt is.⁵⁷ Ha valakinek olyan dokumentumra lenne szüksége, amely nem található meg az állományban, akkor azt könyvtárközi kölcsönzéssel biztosítják az olvasók számára. Az olvasók ma már a könyvtár honlapján, e-mailben vagy személyesen is tehetnek beszerzési javaslatokat. Ezeket nevezzük deziderátáknak, melyeket a könyvtár munkatársai folyamatosan gyűjtenek, és ha úgy ítélik meg, hogy beszerzésük szükséges, akkor részletes indoklással együtt továbbítják a feldolgozó részlegnek.⁵⁸ Ez egy olyan gyorsítási mód, ami garantált kölcsönzéseket biztosít, általában magas a kölcsönzési statisztikájuk, így igyekeznek a legtöbb ilyen kérést mihamarabb teljesíteni.

Az esélyegyenlőséget erősítő törekvések jegyében, még 2004-ben öregbetűs könyveket, azaz nagyobb betűkkel nyomtatott könyveket, valamint kézi nagyítókát és olvasóléceket is biztosítottak a látássérült olvasók jobb kiszolgálása érdekében. Ennek a kis gyűjteménynek felszabadítottak egy helyet a polcokon, hogy egyben tarthassák.⁵⁹

Ma már számítógépes, integrált könyvtári rendszer segítségével kezelik a gyűjteményt, a kölcsönzéseket, a katalógust, a digitális tartalmakat, illetve az olvasók már az interneten is intézhetik a kölcsönzések meghosszabbítását vagy az előjegyzést.

Az egyéb, új típusú könyvtári szolgáltatások megjelenésével, a könyvtár fogalmának átalakulásával együtt mára jelentősen kibővült a kölcsönözhető tárgyak köre is, hiszen ma már az olvasók kérhetnek például USB-vel csatlakoztatható kis DVD-lejátszót, sütiformát, de még vászonszatyrokat is, amelyekben haza lehet vinni a kikölcsönzött dolgokat.

Vannak természetesen olyan (olvasótermi, a helytörténeti és a cserkészgyűjteményben szereplő) dokumentumok és egyéb tárgyak, melyek nem kölcsönözhetőek, ezeket helyben használatra kínálják. Az utóbbi években olyan eszközök is bekerültek ebbe a körbe, amelyek már messze túlmutatnak a hagyományos könyvtári szerepen: így ma már Xboxot, pingpong- és csocsóasztalt, olvasószemüveget, e-book olvasót, társasjátékokat, a tükörkönyvtárnál szobakerékpárokat, digitális rajztáblát, VR-szemüveget, ezenkívül az InfoTér összes eszközét, úgymint nyomtatót, szkennert, laminálógépet, laptopokat lehet használni. Az új AlkotóTérben pedig a foglalkozások alkalmával az összes eszközt, például varrógépeket, 3D nyomtatót igénybe vehetik az olvasók. A zenei és videórészlegen fejhallgatókat, tévét, DVD-lejátszókat használhatunk, a Zöld Udvarban pedig akár napozóágyakon is pihenhünk.⁶⁰

⁵⁷ A könyvtár éves beszámolója, 2005 (GVKIK Irattár).

⁵⁸ A könyvtár éves beszámolója, 2011 (GVKIK Irattár).

⁵⁹ A könyvtár éves beszámolója, 2004 (GVKIK Irattár).

⁶⁰ Saját megfigyelések.

Olvasásfejlesztés, olvasóvetélkedők, olvasókörök

Az olvasásfejlesztés egy nagyon sokrétű munka, amelynek alapvető célja, hogy fejlesszük a könyvtári felhasználók olvasási kultúráját, olvasási készségeit. Ahhoz, hogy egy ember az életben önállóan tudjon boldogulni, alapvető fontosságú, hogy rendelkezzen az értő olvasás készségével, amelynek elsajátítása a digitális forradalom miatt egyre nehezebben érhető el, főleg a fiatalabb generációk számára. A modern technológiai eszközökre, illetve online felületekre tevődött át a kommunikáció, az ismeretátadás, és ebben a folyamatban az olvasás és írás egyre kisebb szerepet kap. Az iskolák mellett a könyvtárak feladata is az értő olvasóvá nevelés, illetve annak megtanítása, hogy hogyan lehet eligazodni az információk tengerében, hogyan tudják az emberek megtalálni azt, amire szükségük van.⁶¹ Az olvasásfejlesztési ötleteknek abban is szerepük van, hogy az olvasók otthonosabban érezzék magukat a könyvtárban, és pozitív hatása van a könyvtár közönségkapcsolataira is.

Olyan tevékenységeket ölel fel tehát ez a terület, melyek során igyekeznek ösztönözni, motiválni az olvasási kedvet, fejleszteni a kritikai gondolkodást, például életkorra lebontott író- és olvasóklubok, olvasóvetélkedők, könyvtári órák vagy egyéb könyvtári foglalkozások szervezésével, könyvajánlókkal, tematikus válogatásokkal és különféle rendezvényekkel. A gödöllői könyvtárban kiemelten keresik és teszik lehetővé azokat az alkalmakat, amikor új, a megszokottól eltérő módon tudnak kapcsolatot teremteni vagy közös tevékenységben részt venni az olvasókkal.

2008-ban hazánkban szinte elsőként szervezett a gödöllői könyvtár – angolszász mintára – olvasóköröket. Havonta egyszer találkoznak, beszélgetnek a közös olvasmányokkal kapcsolatos élményeikről. A könyvtár az adott hónapra kiválasztott könyveket megfelelő példányszámban biztosítja, leginkább könyvtárközi kölcsönzés segítségével. Az olvasóköröket könyvtárosok vezetik,⁶² és a közös élmény, a kötetlen együttlét tartja össze őket.

Ebben az évben alakult meg az IRKA – Irodalmi Kerekasztal nevű irodalmi műhely, melyet először Képes Gábor költő, később Galántai Zoltán gödöllői író, majd Kabai Lóránt költő mentorált. A műhely vezetője Istók Anna, aki a gödöllői könyvtár igazgatóhelyettese, maga is író, költő.

Az IRKA próza- és versíró kurzusokat hirdet felnőtteknek és diákoknak, emellett írótáborokat, felolvasóesteket, író-olvasó találkozókat, iro-

⁶¹ Csik Tibor (2011): Olvasásfejlesztés, olvasásnépszerűsítés a könyvtárban. *Könyv és nevelés*, 2011. 2. sz. 16. <https://folyoiratok.oh.gov.hu/konyv-es-neveles/olvasasfejlesztes-olvasasnepszerszesites-a-konyvtarban> (letöltés dátuma: 2024. 03. 25.).

⁶² A könyvtár éves beszámolója, 2008 (GVKIK Irattár).

dalmi esteket szervez. Közös antológiát jelentet meg a tagok írásaiból, illetve az IRKA végzi a Gödöllő Irodalmi Díj lebonyolítását, továbbá Írkává néven önálló blogot⁶³ is működtet 2016 óta. Azóta is működő klub, havi rendszerességgel folyik a műhelymunka. Több antológiát is kiadtak.

A könyvtár minden évben meghirdet egy-egy felnőtt és gyermek olvasóvetélkedőt, melyek közül a 2015-ös *Olvasók Diadala*⁶⁴ nevű játék országos hírnévre tett szert. Szintén elhíresült az Olvasók Diadala játék kapcsán elkezdett, az országban elsőként létrehozott online, interaktív könyvválasztó adatbázis, a *Könyvsú-Go*⁶⁵ is. Ez nemcsak a kamaszoknak szól, de velük kezdték építeni az adatbázist, és azóta is folyamatosan gyarapítják az Iskolai Közösségi Szolgálat keretében a gödöllői könyvtárban dolgozó diákok segítségével. A kamaszok az általuk elolvasott könyveket különféle szempontok szerint értékelik: az előre meghatározott 13 kategória közül valamelyikbe besorolják, valamint megadják, hogy milyen érzelmek vannak jelen a könyvben (izgalom, szerelem, barátság stb.), majd ezek az adatok kerülnek be az adatbázisba és válnak kereshetővé. A 2017-es Nagy Könyves Beavatás című országos játékban feldolgozott könyvek is bekerültek a Könyvsú-Go adatbázisába.

Az ilyen nagy projekteken felül rengeteg kisebb-nagyobb akcióval, programmal, rendezvénnyel folyik az aktív olvasásfejlesztési munka. Különböző könyvkiemelések szerte a könyvtárban (a Kabátos Kölcsonzóben vagy a kölcsonzóterben külön állványokon, folyamatosan frissített tematika szerint kigyűjtött könyvek), sokszor látunk könyvajánlókat a falakon, a lépcsőházban, liftben vagy a könyvtár internetes közösségi oldalain.

Nagyon motiváló, amikor a saját dolgozóikkal vagy éppen az olvasókkal népszerűsítik a könyvtárat, az olvasást a jelenlegi vagy leendő olvasók számára. 2008-ban találták ki például az „*Olvasó ajánl olvasónak*” ötletet,⁶⁶ amikor többféle könyvjelzőt alakítottak ki tetszett, nem tetszett feliratokkal és az ezekhez tartozó mosolygós vagy szomorú szmájlikkal. Az olvasó, amikor visszahozta az elolvasott dokumentumot, ezekkel a könyvjelzőkkel értékelhette a művet. Ezeket a könyveket a felnőtt tájékoztatásban egy külön polcra helyezték, majd egy idő után visszasorolták az eredeti helyükre a raktári rend szerint, de a könyvjelzőket bennük hagyták, hogy a többi olvasó által felismerhetőek legyenek. Volt olyan is, hogy a könyvtárosok saját fényképükkel ellátott versajánlókat helyeztek ki a lépcsőházba, nagy sikerrel. 2008-ban kezdődött, majd hagyomány-

⁶³ Az Írkává blog linkje: <https://irkave.gvkik.hu> (letöltés dátuma: 2024. 03. 25.).

⁶⁴ Az Olvasók Diadala játék linkje: <https://www.gvkik.hu/olvasokdiadala/> (letöltés dátuma: 2024. 03. 25.).

⁶⁵ A Könyvsú-Go adatbázis linkje: <https://konyvsu-go.gvkik.hu/> (letöltés dátuma: 2024. 03. 25.).

⁶⁶ A könyvtár éves beszámolója, 2008 (GVKIK Irattár).

nyá vált az olvasói „legek” díjazása.⁶⁷ Azóta is minden évben díjazták a legtöbbet kölcsönző felnőtt és gyermek olvasót, illetve a legtöbbet olvasó családot, a legfiatalabb és a legidősebb olvasót. Az „Év Olvasója” díjakat az Őszi Könyvtári Napok keretében szokták átadni.

2009-ben készültek „Az én könyvtáram” feliratú plakátok, ahol a könyvtár olvasói szerepeltek a képen, ők népszerűsítették a könyvtárat. Mindenféle életkorú és érdeklődésű emberekből, illetve családokból választották ki a végleges plakátarcokat, és egy jó hangulatú „plakát party” keretében köszönték meg segítségüket.⁶⁸

Megalakult az alkalmi „Könyvtár Kommandó”, melynek keretében a könyvtár „alakulata” 2009 óta minden nagyobb városi rendezvényen (például Arbofeszt, városi egészség- és szűrőnap) jelen van, így van lehetőségük személyesen, kötetlen és kicsit szokatlan, akár meghökkenítő formában találkozni a meglévő és leendő olvasókkal.⁶⁹ Játékok, kvízek, gyerekeknek mesedélelőtt, filmvetítés, kihelyezett állomány – könyvek, folyóiratok, CD-k, DVD-k találhatóak ilyenkor a könyvtári sátorban, a könyvtárosok pedig egyenpólót viselnek. Ez a „könyvtár kommandó” meglehetősen összetett akció: egyrészt olvasásfejlesztési tevékenységbe is sorolható, mivel növeli az olvasás iránti érdeklődést, másrészt egy remek marketingtevékenység is, hiszen széles közönséghez tudják így eljuttatni a könyvtárral kapcsolatos információkat, ezáltal új olvasókat és látogatókat is be tudnak vonzani a könyvtárba. A főtéren, a Költészet Napja alkalmából szokták felállítani a *Verses Ház*at is,⁷⁰ ahol egész nap versekkel, költőkkel kapcsolatos játékokban lehet részt venni.

De ide sorolhatjuk például a Nemzetközi Könyvajándékozási Naphoz való csatlakozást is, amikor minden könyvtárba látogató gyermek egy könyvet kap ajándékba. Ugyanígy az olvasásfejlesztés kategóriába sorolható a könyvtár „Ezt kérem!”, illetve „Könyvet házhoz” szolgáltatása is, melyekről később részletesebben írok.

Rendezvények. Gödöllő Irodalmi Díj

2012-ben Gödöllő önkormányzata, a városi könyvtár Irodalmi Keresztala és a Gödöllői Ottlik Kör megalapította a Gödöllő Irodalmi Díjat azzal a céllal, hogy felkutassák a Gödöllőn vagy kistérségében élő, illetve gödöllői kötődésű pályakezdő tehetségeket, segítsenek nekik elindulni az írói pályán.⁷¹ A rendezvény egyik kezdeményezője és főszervezője

⁶⁷ Uo.

⁶⁸ A könyvtár éves beszámolója, 2009 (GVKIK Irattár).

⁶⁹ Uo.

⁷⁰ A könyvtár éves beszámolója, 2014 (GVKIK Irattár).

⁷¹ Köröndi Judit (2020): Gödöllői Irodalmi Díj. *Gödöllői Magazin*, 8. évf. 1. sz. 19. http://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiMagazin_2020?p-

Istók Anna. A díjazottak emléklapokba és oklevélben részesülnek, illetve pénzdíjat is kapnak.⁷² A benevezett műveknek kapcsolódniuk kell az adott évben meghirdetett témához, pályázni pedig egy verssel és/vagy egy prózával lehet. A beérkezett alkotásokat neves zsűri bírálja el. A Gödöllő Irodalmi Díj eredményhirdetése az Őszi Könyvtári Napok keretében szokott történni.

Erzsébet királyné szavalóverseny

Pécsi Ildikó Kossuth-díjas színművész, aki maga is Gödöllőn élt, A Gödöllői Királyi Kastély Barátainak Egyesülete alapító tagja, majd díszelnöke volt.⁷³ Ő álmodta meg az Erzsébet királyné tiszteletére megrendezett, fiataloknak szóló szavalóversenyt; a célja az volt, hogy az egyesület ezzel is támogassa a versszerető gyermekek nevelését, irodalmi értékeink, anyanyelvünk ápolását.⁷⁴ Az egyesület még megalakulásának évében, 1995-ben hirdette meg először az Erzsébet szavalóversenyt, és míg kezdetben a jelentkezők a királyné által írt verset vagy prózát adhattak elő, ma már bármilyen költő verseivel, elbeszéléseivel is lehet indulni, melyeket minden évben egy meghatározott téma alapján kell kiválasztani. A versenyből hagyomány lett, minden évben megrendezik. A döntőt és eredményhirdetést azóta is a Művészetek Házában (az egykori Petőfi Sándor Művelődési Központban) rendezik, de jelentkezni a könyvtárban lehet, és a könyvtár igazgatója is helyet foglal a zsűriben.

Kiállítások, koncertek

A InfoTér kiváló helyszínt biztosít a legkülönbözőbb kiállításoknak is, elsősorban Gödöllőn vagy környékén élő vagy a könyves szakmához kapcsolódó kiállítók munkáiból. Néha a kiállítási területet nemcsak az InfoTérre korlátozzák, hanem kiterjesztik a kölcsönzöttérbe is, vagy akár az udvarra. A megnyitás óta eltelt több mint két évtized alatt legalább százötven kiállítást láthattak az érdeklődők.⁷⁵ Festőművészek, grafikusok,

---

g=18&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 04. 02.).

⁷² Gödöllő Irodalmi Díj. *Gödöllői Szolgálat*, 21. évf. 19. sz. 4. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgálat_2012_1/?pg=291&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 04. 02.).

⁷³ A Gödöllői Királyi Kastély Barátainak Egyesülete. <https://kiralykastely.hu/a-godolloi-kiralyi-kastely-baratainak-egyesulete.html> (letöltés dátuma: 2024. 04. 02.).

⁷⁴ Szilávi Zsóka kezéből nem lehet ellopni a lándzsát. *Gödöllői Magazin*, 11. évf. 1. sz. 10. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiMagazin_2023/?query=szaval%C3%B3verseny+%2B+erzs%C3%A9bet+%2B+k%C3%B6nyvt%C3%A1r&pg=9&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 04. 02.).

⁷⁵ Saját becslés a könyvtárról 2002-től napjainkig, a *Gödöllői Szolgálat* c. újságban közzétett hírdetései és az éves beszámolók alapján.

textilművészek alkotásait, képeslapgyűjteményeket, fotókat, kéziratokat, régi újsághíreket, különleges könyvjelzőket, cserkészbélyegeket és számtalan egyéb érdekességet lehetett az évek során megtekinteni.

Kiemelném a 2014-es „*Ne félj babám, nem megyek világra*” című nagyszabású kiállítást. 2014-ben volt az első világháború kitörésének 100. évfordulója, és az egész város kulturális tematikája erre épült „*A régi ház 1914-2014 – Kezdet és vég*” címmel. A könyvtár összes nagyobb programja is ehhez a témához kapcsolódott. Megkérték hát a gödöllőieket, hogy ha van a birtokukban az első világháború időszakából bármilyen fénykép, képeslap, napló, levél, katonakönyv vagy egyéb tárgy, ajánlják fel a könyvtár számára a kiállításhoz.⁷⁶ 20 fő vitt be anyagokat a könyvtár számára és 8 személy visszaemlékezését rögzítették – ugyanis azok jelentkezését is várták, akik tudtak mesélni az első világháborúhoz köthető személyes történeteket, életutakat. A teljes anyagot digitalizálták, mely az interneten is megtekinthető.⁷⁷ Olyan interaktív kiállítást hoztak létre, melynek célja annak bemutatása volt, hogy hogyan él tovább az első világháború korszaka a családi emlékezetben.

A Zöld Udvar is számos programnak biztosít helyszínt, főleg a melegebb évszakban, amikor heteken át nyáresti koncerteket hallgathatunk. Itt szokott lenni a könyvnap sokadalom, irodalmi estek, de volt már itt kint is kiállítás vagy QR-kódos költészet napi tanösvény, amikor a kódok irodalmi kvízekhez, kreatív feladatokhoz vezettek. A rendezvényteremben – az irodalmi esteken, író-olvasó találkozókra vagy szakmai rendezvényeken túl – szoktak koncerteket, kisebb színházi esteket is rendezni, melyekre gyorsan fogynak a jegyek. Az olvasójeggyel rendelkező látogatóknak gyakran maga az olvasójegy a belépőjegyük, vagy pedig kedvezménytel vásárolhatják meg azokat.⁷⁸

Országos szintű rendezvények

A gödöllői könyvtár számos nagyszabású, országos szintű rendezvényben is aktívan részt vesz. Ilyen például az *Őszi Könyvtári Napok*, amelynek keretében irodalmi esteket, előadásokat, kiállításokat szerveznek, kiosztják a különféle Év olvasója díjakat, és az ilyenkor megtartott Megbocsátás Hete keretében késedelmi díj nélkül lehet visszavinni a lejárt kölcsönzéseket. Rongyos könyvvásár is van a selejtezésre váró könyvek-

⁷⁶ Hirdetés a Gödöllői Szolgálat 23. évf. 6. sz. 6. oldalán. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgalat_2014/?pg=85&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 04. 03.).

⁷⁷ A kiállítás képeit lásd: https://www.gvik.hu/galeria/ne_felj_babam_nem_megyek_vilagra_kiallitas; https://www.gvik.hu/wiki/index.php/Kategoria:A_regi_Haz_-2014_Kezdet_es_veg (letöltés dátuma: 2024. 04. 03.).

⁷⁸ Saját megfigyelések.

ből vagy olyanokból, melyeket ajándékba kaptak, de nem tudják felvenni a könyvtári állományba.

A gödöllői könyvtárban időről időre találkozhatunk *hosszú nyitva tartású napokkal*, amikor késő estig várják az olvasókat. Ez előfordulhat egy téli bezárás utáni újranyitáskor vagy a Múzeumok Éjszakáján is. Ezeken az esteken regisztrálhatunk Padlástúrára, amikor az olvasókat felviszik a raktárba és egyéb rejtett helyiségekbe. A legutóbbi ilyen alkalommal Kepes András könyvbemutatóján lehetett részt venni, este pedig társasjátékok, gyertyafényes jóga és meditáció, kuckózásra alkalmas fotelek, pihenősarkok, kávézós beszélgetések, illetve a „férfias ficak” – darts, sakk, póker – közül lehetett választani a hangulatosan kidekorált épületben.⁷⁹

2011-ben az intézmény bekapcsolódott az *Internet Fiesta* rendezvénybe,⁸⁰ melyet az Internet Society és az Európai Unió Cordis programja hozott létre még 2001-ben, célja eredetileg az internet széles körű népszerűsítése volt. Az internet pedig olyan gyorsan terjedt a világban, hogy a cél már régóta nem a népszerűsítés, hanem ennél sokkal tágabb: a digitális írástudás terjesztése, az internetben rejlő lehetőségek széles körű ismertetése.⁸¹ Az Internet Fiestát azóta is minden évben megrendezik a gödöllői könyvtárban is, változatos programokkal.

Könyvtári kisközösségek, klubok, szakkörök

A gödöllői könyvtárban mindig is élénk közösségi élet zajlott, de az új épületbe költözés óta kitarultak a lehetőségek a legkülönfélébb közösségek, klubok kialakítására. Némelyik klub évtizedek óta működik (pl. Őszikék Nyugdíjas Klub), és vannak egészen frissek is. Némely klubot azért hoztak létre, hogy ezzel is támogassák az AlkotóTér 2023-as megnyitását. Úgy gondolták, ha előbb létrejönnek a később ott munkálkodó közösségek (pl. varroda klub, horgolóklub, élményinformatika), könnyű lesz beindítani ezt az új közösségi teret. Jelenleg számtalan kisközösség közül választhatunk:⁸²

- 3D nyomtató és tervező klub
- 3K – Könyv-Kötés-Kávé
- Angol társalgási klub
- Anime Klub
- Baba-Mama Kuckó
- Értelmiségi Találkozó

⁷⁹ Saját megfigyelések.

⁸⁰ A könyvtár éves beszámolója, 2011 (GVKIK Irattár).

⁸¹ Internet Fiesta. <https://www.hungaricana.hu/hu/nka25/konyvtar/internet-fiesta/> (letöltés dátuma: 2024. 03. 20.).

⁸² Klubok felsorolása a könyvtár honlapján: <https://www.gvik.hu/klubjaink> (letöltés dátuma: 2024. 03. 30.).

- Harmónia Klub
- Horgolókör
- IRKA (Irodalmi Kerekasztal)
- Jövő-Szövő Műhely
- Könyvsétáltatók – olvasókör
- K-pop kamaszklub
- Ószikék Nyugdíjas Klub
- Papírolvasók – 8+, 12+, 16+ olvasókörök
- Pusztítók – diák írókör
- Rejtvényfejtő Klub
- Sakk klub
- Társasjáték klub – felnőtt és kamasz
- Varroda – felnőtt és kamasz

A digitális kor kihívásai és a könyvtár ezekre adott válaszai

Egy könyvtárban – a dokumentumok, tárgyak használatán és kölcsönzésén túl – a látogatók információt kérhetnek helyi közhasznú, közéleti dolgokról, menetredekről, kulturális programokról is, de a kétezres évek elején az internet használatának elterjedése magával hozta a lehetőséget a tájékoztató, információt nyújtó szolgáltatás jelentős kibővítésére, továbbgondolására. A régi könyvtárpépületben is volt már néhány internetes számítógép az olvasók számára,⁸³ de ahogy nőtt rájuk a kereslet, egyre nehezebb volt szabad időpontot kifogni. Az InfoHíd 2002-es megnyitásával azok az olvasók is nagyobb eséllyel és gyakrabban kapcsolódhattak a világhálóra, akiknek otthonában még nem volt számítógép, internet. Kezdetben – még jóval a wifi előtt járunk – az internethasználat díjköteles szolgáltatás volt.

Az InfoHíd megnyitása a korábbiakhoz képest újfajta feladat elé állította a könyvtárat: az olvasói gépeket ugyanis üzembe kellett tudni helyezni, rendszeresen ellenőrizni és karbantartani, esetleg ezekhez megfelelő szakembert alkalmazni. Tudni kellett nyomtatni, a kétezres évek legelején még floppyra és CD-re, majd pendrive-ra írni, szkennelni, spirálozni, laminálni, napi, illetve havi statisztikákat készíteni az InfoHíd, az internet használatáról is.

A digitális tudás fejlődése új kihívás elé állította a közművelődési és közgyűteményi intézményeket is. *„A szélessávú internetelés, a mobil kommunikációs eszközök megjelenése, a digitális írástudás gyors fejlődése – ez napjaink valósága, és a könyvtárnak ezzel lépést kell tartani”* – ezekkel a gondolatokkal indította Fülöp Attiláné, a könyvtár egykori igazgatója 2014-ben azt a nemzetközi konferenciát, amely a „Könyvtárak és a di-

gitális kihívás” címet viselte. A gödöllői könyvtár meghívására hazai és külföldi, testvérvárosi könyvtárak képviselői mutatták be saját könyvtári gyakorlataikat. A konferencia célja az volt, hogy megtudják, milyen előremutató szolgáltatásokra van szükség ahhoz, hogy megfeleljenek a digitális kor igényeinek, illetve megtudják, mi a fiatalok elvárása a könyvtárak felé.⁸⁴

Nem véletlenül keresték a válaszokat. A gödöllői könyvtár élen járt a fejlődésben, digitális szolgáltatásai gyors ütemben bővültek, korszerűsödtek, alkalmazkodva a világban végbemenő változásokhoz. Több újítással, fejlesztéssel is megelőztek más könyvtárakat az országban. Nézzük végig a legfontosabb mérföldköveket, három témakörbe csoportosítva.

Digitális nevelés, tudásmegosztás

1989-ben került az első számítógép a könyvtárba, a könyvtárosok 1995-ben használták először az internetet, az olvasók pedig 1998-tól kaptak erre lehetőséget.⁸⁵ 2003-ban a könyvtár már 13 számítógéppel rendelkezett, ezekből 7 db gép volt rácsatlakoztatva a világhálóra.⁸⁶ Különböző pályázatok révén további eszközökkel bővítették és fejlesztették a technikai hátteret. Infopont és EU Pont is működött a földszinti közösségi térben, majd 2004-ben létrehozták az e-Magyarország Pontot.⁸⁷ Ennek háttere, hogy az Informatikai és Hírközlési Minisztérium az ország európai uniós csatlakozásának küszöbén széles körű számítógép-elátottságot és internet-hozzáférést kívánt teremteni a kisebb települések lakóinak is, ezzel is támogatva Magyarország internetellátottságának felzárkóztatását az EU-hoz.⁸⁸ Az e-Magyarország pontokon – így a gödöllői könyvtárban is – a számítógép- és internet-hozzáférés mellett a felhasználók felvilágosítást kérhettek az Európai Unióval kapcsolatos, illetve egyéb közügyi kérdésekben is.

A 2007-es évben a folyóirat-olvasóban – egy előzetes igényfelmérést követően – elindították a wifi szolgáltatást; egyszeri regisztráció után, saját eszközzel most már bárki rácsatlakozhatott a világhálóra. Később természetesen már regisztrációra sem volt hozzá szükség.⁸⁹

A modern technika azonban nem elég; kellenek hozzá olyan emberek,

⁸⁴ Könyvtárak és a digitális kihívás, nemzetközi konferencia Gödöllőn. A Gödöllő TV híradása (YouTube-ra feltöltés dátuma: 2014. 10. 05.) https://youtu.be/lm657L2_b0?si=J-tD0uVcGXiHliMa (letöltés dátuma: 2024. 03. 20.).

⁸⁵ Istók Anna (szerk.): (2003): 62.

⁸⁶ A könyvtár éves beszámolója, 2003 (GVKIK Irattár).

⁸⁷ A könyvtár éves beszámolója, 2004 (GVKIK Irattár).

⁸⁸ Szilágyi Béla (2003): Indul az e-Magyarország. *Magyar Hírlap*, 36. évf. 144. sz. 9. https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarHirlap_2003_06/?pg=400&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 18.).

⁸⁹ A könyvtár éves beszámolója, 2007 (GVKIK Irattár).

akik képesek azt használni. A gödöllői könyvtár mindig is fontosnak tartotta az élethosszig tartó tanulás ideáját. Számos más tanfolyam, szakkör mellett kezdetektől fogva tartanak alapfokú informatikai tanfolyamokat is, ebbe az oktatási munkába az utóbbi időben a közösségi szolgálatot teljesítő középiskolásokat is bevonják, illetve a könyvtár dolgozói is folyamatosan képzik saját magukat.

„Az egész életen át tartó tanulás az intézményesített oktatási formákon túl magában foglalja a nem hivatalos tanulási alkalmakat. A tanulás helyszínei nem csak az oktatási intézmények. A könyvtárak, múzeumok, levéltárak is kínálnak sajátos oktatási anyagokat.”⁹⁰ A könyvtár ennek jegyében csatlakozott az AITMES (Applying Information Technology and Mobile Education on Schools, azaz IT és mobiltechnológia alkalmazása az iskolákban) nevű európai uniós projekthez, melynek célja új típusú oktatási módszerek kialakítása a mobil információs technológia felhasználásával. Olyan tanítási-tanulási módszereket dolgoztak ki, melyek során mobiltelefont, digitális fényképezőgépet, kamerát vagy hordozható navigációs eszközt lehet használni, különös figyelemmel a diákok és tanárok közötti kommunikáció javítására. A projekt 2007-ben zárult, és ezalatt 39 könyvtárost és gödöllői nyugdíjast, valamint 70 kamaszkorú tanulót tanítottak meg mobil tartalmak készítésére, valamint egy oktatási módszertant is kidolgoztak. Pozitív hozadéka volt a projektnek az is, hogy a könyvtár dolgozói is teljes mértékben nyitottak lettek a mobil eszközök használatára. *„Új tartalmakat, új módszereket vontak be a könyvtáros munkába, megtanultak értéket teremteni más módon, tapasztalatot szereztek a felnőtt oktatásában.”⁹¹*

2008-ban kezdték a könyvtárban a SegítNET szolgáltatást. Előzetes bejelentkezés után, maximum egy órában ingyenes segítséget nyújtottak bárkinek, különféle témakörökben: e-közigazgatás, ügyfélkapu, elektronikus adóbevallás, jogszabálygyűjtemények, alapfokú internetes oktatás, ezzel is támogatva a lakosság digitális fejlődését.⁹²

Adatbázisok, digitalizálás

Az interneten történő adat- és információkeresés elterjedése, a különféle adatbázisok létrejötte óriási lehetőségeket teremtett a fejlesztés tekintetében, és ezt Gödöllőn is felismerték. A közügyi tájékoztatáshoz létrehozta egy olyan adatbázist, melyben felsorolták a jogi, pénzügyi,

⁹⁰ Fülöp Attiláné (2008): Mobil-learning a felsőoktatásban és a kulturális intézményekben. AITMES-konferencia, Budapest. 2007. szeptember 28. *Könyvtári Levelező/Lap*, 20. évf. 1. sz. 6. https://epa.oszk.hu/00300/00365/00074/pdf/KLL_EPA00365_2008-01_006-009.pdf (letöltés dátuma: 2024. 03. 21.).

⁹¹ A könyvtár éves beszámolója, 2007 (GVKIK Irattár).

⁹² A könyvtár éves beszámolója, 2008 (GVKIK Irattár).

adóügyi tájékoztatással kapcsolatos friss dokumentumokat, menetrendeket, telefonkönyveket, címtárakat, céginformációkat, önkormányzati testületi ülések jegyzőkönyveit vagy akár kulturális programok gyűjteményét. 2005-ben a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtártól megvásárolták a *Közhasznú Információs Adatbázist*, melyet elkezdtek gödöllői adatokkal feltölteni.⁹³

Előfizettek az *EBSCO-adatbázisra* is, melyhez az olvasóknak hozzáférést biztosítottak az első emeleti tájékoztatóban. Az EBSCO egy óriási adatbáziscsomag, ahol különféle elméleti és gyakorlati tudományterületek vezető folyóiratainak cikkei, könyvek digitális változatai, illetve egyéb tudományos adatbázisok érhetőek el a felhasználók számára.⁹⁴ Később azt is megoldották, hogy a beiratkozott olvasók otthonról, a könyvtár honlapján keresztül, de saját számítógépükről is elérhessék az adatbázist. Ha már a folyóiratokról van szó, meg kell említenünk a könyvtár *Laptapír* előfizetését,⁹⁵ melynek segítségével 160 hazai folyóirat digitális verzióját olvashatjuk, vagy a *Pressreadert*, amelyen keresztül 150 ország folyóiratai között böngészhetünk.⁹⁶

2009-ben vált a gödöllői könyvtár *NAVA-ponttá*.⁹⁷ A NAVA (Nemzeti Audiovizuális Archívum) a magyar nemzeti műsorszolgáltatói kötelezpéldány-archívum, amely online hozzáférhetővé teszi a magyarországi közszolgálati csatornák és a nagyobb kereskedelmi televíziók magyar gyártású vagy magyar vonatkozású műsorait. A gyűjtemény szabadon megtekinthető a NAVA-pontokon, azaz a csatlakozott oktatási és kulturális intézményekben.⁹⁸

2011-ben a gödöllői könyvtár *OSZK-pont* is lett, ahol az olvasóknak lehetőségük van hozzáférni az Országos Széchenyi Könyvtár Digitális Könyvtárához egy erre dedikált hálózaton keresztül.⁹⁹ Ebben a digitális könyvtárban keresni, böngészni lehet az OSZK részére digitális kötelezpéldányként beszolgáltatót vagy az OSZK által digitalizált e-könyvek között.

A kétezres évek első évtizedének közepe-vege felé – felismerve, hogy egyre nagyobb rá az igény – kezdett a könyvtár az aktívabb *digitalizálási munkálatokba*, feldolgozták például a Gödöllővel kapcsolatos újságcikkeket, egyéb helytörténeti anyagokat, fényképeket. Ebbe a munkába később a közösségi szolgálatot a könyvtárban teljesítő középiskolásokat is

⁹³ A könyvtár éves beszámolója, 2005 (GVKIK Irattár).

⁹⁴ About EBSCO. <https://www.ebsco.com/about> (letöltés dátuma: 2024. 03. 13.).

⁹⁵ A könyvtár éves beszámolója, 2022 (GVKIK Irattár).

⁹⁶ A könyvtár éves beszámolója, 2023 (GVKIK Irattár).

⁹⁷ A könyvtár éves beszámolója, 2009 (GVKIK Irattár).

⁹⁸ Mi a NAVA? <https://nava.hu/mi-a-nava/> (letöltés dátuma: 2024. 03. 13.).

⁹⁹ A könyvtár éves beszámolója, 2011 (GVKIK Irattár).

bevonták. 2014-ben vásároltak egy könyvszkennert is, ezáltal megkönynyítve, felgyorsítva a digitalizálási munkálatokat.¹⁰⁰

Honlap, online kapcsolattartás, közösségi média

2007-ben minőségi ugrás történt a könyvtár internetes honlapján. A legnagyobb változást a meglévő könyvtári weboldal továbbfejlesztése jelentette: a gödöllői könyvtár ugyanis az elsők között hozott létre Magyarországon olyan honlapot, amely már úgynevezett web 2.0 (vagy webkettő) eszközöket használt.¹⁰¹ A webkettő olyan internetes szolgáltatást jelent, ahol már nemcsak a szolgáltató (jelen esetben a könyvtár) biztosít tartalmat egy adott oldalon, hanem a felhasználók (a regisztrált olvasók) is hozzáadhatnak, illetve hozzászólhatnak, kommunikálhatnak egymással. Az új honlapon az olvasók már meg tudták nézni az általuk kölcsönzött dokumentumok listáját, online meghosszabbíthatták azokat, előjegyezhetek könyveket, illetve a kikölcsönzött dokumentumokat értékelhették is – így vált interaktívvá a honlap. Emellett javaslatot tehetek az új beszerzésére, vagy digitalizált dokumentumokat is letölthettek. A „Kérdések és válaszok” fórumon 24 órán belül megválaszolták az olvasók kérdéseit. Az oldal informatív és rugalmas lett, és folyamatosan frissítették. Később különféle könyvtári aloldalakat hoztak létre, mint például a Gödöllő Wiki (2011), mely a Wikipedia mintájára készült gödöllői enciklopédia.¹⁰²

Áttértek a lejárt kölcsönzésekkel kapcsolatos felszólítások emailben és SMS-ben való küldésére, mert felismerték, hogy ez sokkal költségkímélőbb és gyorsabb. Emailés hírleveleket 2011-től küldenek.¹⁰³

Divatba jöttek az internetes blogok; ennek kapcsán 2012-ben elindult az e-p@dlás nevű, fiatal könyvtárosok által írt blog könyvismertetőkkal, ajánlókcal.¹⁰⁴

A közösségi felületeket is előszeretettel használják. 2007-ben indították el a könyvtár iWiW oldalát. Az iWiW (International Who is Who) egy magyar közösségi oldal volt, a világon az egyik legelső közösségi hálózat. 2002-től létezett, több millió felhasználó regisztrált rá és használta, de az egyre erősödő Facebookkal végül nem tudta felvenni a versenyt,¹⁰⁵ így 2014-ben végleg megszűnt. A Facebookhoz hasonlóan működött, és

¹⁰⁰ A könyvtár éves beszámolója, 2014 (GVKIK Irattár).

¹⁰¹ A könyvtár éves beszámolója, 2007 (GVKIK Irattár).

¹⁰² A könyvtár éves beszámolója, 2011 (GVKIK Irattár).

¹⁰³ Uo.

¹⁰⁴ Könyvtár a szupersztrádán. *Gödöllői Szolgálat*, 21. évf. 16. sz. 5. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgalat_2012_1/?query=k%C3%B6nyvt%C3%A1r&pg=244&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 10.).

¹⁰⁵ Az iWiW története a Fent vagyok az iWiW-en! c. honlapon. <https://fentvagyokaziwiwen.hu/az-iwiw-tortenete/> (letöltés dátuma: 2024. 03. 12.).

a gödöllői könyvtár is hirdette magát, a szolgáltatásokat és a rendezvényeket az oldal hírfolyamában. A Facebookra 2010-ben regisztrálták az intézményt, és az elkövetkezendő 4 évben, az iWiW megszűnéséig a két közösségi oldalt párhuzamosan működtették.

A könyvtári statisztikákból kitűnik, hogy míg a 2010-es évek elején a könyvtár honlapjának látogatottsága szárnyalt, az évtized vége felé a honlap (gvkik.hu) látogatottsága már alulmaradt a könyvtár Facebook-oldalához képest. Az olvasók már nem a honlapokon, hanem főleg a közösségi médiában keresik az információkat. Igazodva a változásokhoz, még nagyobb hangsúlyt fektettek a közösségi médiás marketingtevékenységre. A YouTube-ra és a Twitterre 2012-ben,¹⁰⁶ az Instagramra és a moly.hu oldalra 2018-ban regisztrálták a könyvtárat.¹⁰⁷ Közösségi oldalaik kezelését a rendszeresség, tudatosság, egységes megjelenés és időről időre a humor jellemzi.¹⁰⁸

2015-ben indult el az Írkává, a könyvtár Irodalmi Kerekasztalának blogja, mely azóta is nagy népszerűségnek örvend. Ugyanebben az évben zajlott a már említett Olvasók Diadala elnevezésű olvasóvetélkedő,¹⁰⁹ amely magával hozott egy nagyszerű fejlesztést: 2016-ra állították össze a Könyvsú-Go nevű interaktív könyvválasztó oldalt, ahol a felhasználók könyveket választhatnak műfajok és érzelmek alapján, az olvasott műhöz pedig véleményt is írhatnak, valamit szerző és cím szerinti keresőt is használhatnak. Ez a vetélkedő, valamint az adatbázis szakmai elismerést hozott a könyvtárnak, és a mai napig bővítik.¹¹⁰

Láthatjuk, hogy a könyvtár nagyon gyorsan haladt a modernizáció útján. Ám a 2020-as év teljesen új kihívás elé állította nemcsak a gödöllői könyvtárat, hanem az egész világot: ez pedig a Covid-járvánnyal való megküzdés. Ezt későbbi fejezetben tárgyaljuk, de annyit érdemes előrevetíteni, hogy a járvány a nehézségek ellenére jelentős változásokat okozott a szolgáltatások fejlesztésében, melyek a mai napig kihatnak a könyvtár életére.

„Könyvtár a város szívében” – a könyvtár társadalmi kapcsolatai, közösségformáló ereje

A gödöllői könyvtár nagy hangsúllyal van jelen a város kulturális életében. Országos szintű könyvtári és könyves ünnepeket rendeznek, például az Internet Fiestát, a Költészet napját, az Ünnepi Könyvhetet. A prog-

¹⁰⁶ A könyvtár éves beszámolója, 2012 (GVKIK Irattár).

¹⁰⁷ A könyvtár éves beszámolója, 2018 (GVKIK Irattár).

¹⁰⁸ Saját megfigyelés.

¹⁰⁹ A könyvtár éves beszámolója, 2015 (GVKIK Irattár).

¹¹⁰ A könyvtár éves beszámolója, 2016 (GVKIK Irattár).

ramok megrendezésével az a céljuk, hogy bemutassák az élő irodalmat, a kulturális élet fő áramlatait, és bemutassák a gödöllői kulturális értékeket. Nemcsak saját, de fogadott rendezvényeket is tartanak a könyvtárban, befogadnak olyan civil kezdeményezésű programokat, melyek kapcsolódnak a könyvtár szellemiségéhez.

A gödöllői könyvtár szoros kapcsolatokat ápol a helyi óvodákkal, általános és középiskolákkal. Évente több alkalommal is ellátogatnak hozzájuk, népszerűsítik a könyvtári vetélkedőiket, pályázataikat, tanévkezdés előtt pedig eljuttatják éves foglalkozásajánlójukat a pedagógusok részére. Részt vesznek iskolai programokon, zsűriznek az iskolai versenyeken. Óvodásoknak, iskolásoknak szóló foglalkozásaikat előre kidolgozott tematika, illetve a pedagógusok által kért témák alapján is tartják, melyeken évente több ezer diák vesz részt. Könyvtárismereti, tematikus könyvtári órákat is tartanak. Felsőoktatási intézmények könyvtár szakos hallgatói pedig náluk is tölthetik gyakorlati idejüket.¹¹¹

Az önkéntes közösségi szolgálati program keretében a könyvtár számos középiskolával kötött együttműködési megállapodást, melynek során a középiskolás diákok a könyvtárban is végezhetik önkéntes közösségi munkájukat.¹¹²

Szorosan együttműködnek a helyi önkormányzattal a közösségi programok támogatásában (például városi rendezvényen megjelenő Könyvtár Kommandó), illetve információszolgáltatást is végeznek; erre egy példa, amikor a gödöllői HÉV megindulásának 100. évfordulója kapcsán összeállítottak az önkormányzat részére egy anyagot a HÉV 1912–1950 közötti történetéről.¹¹³

Gödöllőn évtizedekig működött egy kulturális egyeztető fórum is. A könyvtár 2002-ben kezdeményezte, hogy ez alakuljon újjá a városi kulturális intézmények és az önkormányzat részvételével, azzal a céllal, hogy összehangolják a város rendezvényeit.¹¹⁴ Ez meg is történt, és a könyvtárban zajlottak a rendszeres találkozások. Később jelentősebb civil szervezetek is csatlakoztak a kulturális fórumhoz. A Művészetek Háza pedig létrehozott egy közös programnaptárt, ide tudták feltölteni programjaikat a szervezők, így rögtön látták az esetleges ütközéseket. Gödöllőn 2011-től kezdve minden évben egy-egy tematika köré szervezték a programokat; a Kulturális Kerekasztal terjesztette elő az aktuális tematikus év címét, és a város képviselő-testülete döntötte el, milyen témára épül az adott év. Ezek a témák legtöbbször valamilyen jelentős városi évfordulóhoz kötődtek. A könyvtár is bekapcsolódott a városi tematikus évek-

¹¹¹ A könyvtár éves beszámolója alapján.

¹¹² A könyvtár honlapján szereplő tájékoztató a közösségi szolgálati lehetőségekről. http://www.gvkik.hu/kozossegi_szolgalat (letöltés dátuma: 2024. 03. 26.).

¹¹³ A könyvtár éves beszámolója, 2011 (GVKIK Irattár).

¹¹⁴ A könyvtár éves beszámolója, 2002 (GVKIK Irattár).

be, és egészen 2018-ig minden nagyszabású programjukat az adott közös városi téma köré szervezték. Miután Gödöllőn megszűntek az ilyen tematikus évek, a könyvtár 2019-től önállóan folytatja azt a hagyományt, hogy minden évre kitalál egy adott témát, ami köré szervezi a programokat, tevékenységeket.¹¹⁵ A témák a következők voltak:

- 2013 – A szecesszió éve
- 2014 – A régi ház – Kezdet és vég 1914–2014
- 2015 – Művészetek kertje
- 2016 – Gödöllő 50
- 2017 – Bölcsőtől a koronáig – Gödöllő, a királyné városa
- 2018 – Az ifjúság éve
- 2019 – A zöld könyvtár éve
- 2020 – Napi 20 perc olvasás
- 2021 – Színezd újra!
- 2022 – GVKIK 20
- 2023 – Az alkotás éve
- 2024 – Okos könyvtár

A könyvtár kapcsolatban áll számtalan helyi és országos közösségi és civil szervezettel is, többek között a Gödöllői Iparművészeti Műhellyel, a Gömb (Gödöllői Művészbárok) Alkotóműhellyel, a gödöllői Ottlik Körrel, a Gödöllői Királyi Kastély Barátainak Egyesületével, a gödöllői G7 művészcsoporttal, a Rejtvényfejtők Országos egyesületével vagy a Magyar Cserkészszövetséggel. A kamaszkönyvtárban tartja üléseit a Gödöllői Ifjúsági Testület. A Gödöllői Nyugdíjas Egyesülettel is szoros a kapcsolat, hiszen az Őszikék Nyugdíjas Klub is a könyvtárban működik. A Digitális Jólét Koordinációs Központtal is együttműködnek, mivel 2019-től a gödöllői könyvtár is Digitális Jólét Program-pont lett.¹¹⁶ A program célja, hogy Magyarország minden polgára, minden vállalkozása értse és tudja használni a digitalizációt.¹¹⁷

Természetesen szoros a kapcsolat a helyi és országos kulturális intézményekkel: a Gödöllői Királyi Kastéllyal, a Gödöllői Városi Múzeummal, a gödöllői Művészetek Házával, a Levendula Galériával, vagy például a Petőfi Irodalmi Múzeummal is szoktak együttműködni. A Nemzeti Audiovizuális Archívummal is van kapcsolódás, hiszen NAVA-pontként

¹¹⁵ 20 év – 20 ajándék – A gödöllői városi könyvtár innovatív válasza az elmúlt évek kihívásaira. A Magyar Könyvtárosok Egyesületének YouTube-csatornáján. <https://youtu.be/BhdxChy9BRY?si=wOfNPs7hVj3Bm9D7> (letöltés dátuma: 2024. 03. 28.).

¹¹⁶ A könyvtár éves beszámolója, 2019 (GVKIK Irattár).

¹¹⁷ Indul a Digitális jólét hitelprogram. *Világgazdaság*, 50. évf. 170. sz. 7. https://adt.arcanum.com/hu/view/Vilaggazdasag_2018_09/?pg=54&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 30.).

a könyvtár hozzáférést biztosít a beiratkozott olvasóknak a magyarországi műsorszolgáltatók archívumban tárolt műsoraihoz.

Könyvtárszakmai együttműködésben vannak a Magyar Országos Könyvtári Katalógus (MOKKA) egyesülettel, a Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK) egyesülettel, a Magyar Könyvtárosok Egyesületével (MKE), illetve az évek folyamán, számos egyéb szervezet és intézmény mellett, szoros kapcsolat alakult ki az egri Bródy Sándor Megyei Könyvtárral is. A Nemzetközi Könyvajándékozó Nap rendezvény révén több kiadóval is kapcsolatban állnak, akik támogatják a Magyar Gyermekirodalmi Intézmény kezdeményezését, melynek során minden év február 14-én könyvet adnak ajándékba a 14 éven aluli látogatók részére.¹¹⁸

A kapcsolatok közül azonban első helyen áll az olvasókkal és látogatókkal való szoros kapcsolat, amelyre különösen nagy gondot fordítanak. Ez sokszor a leghétköznapibbnak tűnő formában mutatkozik meg: nemcsak arra figyelnek, hogy szolgáltatásaikat a legmagasabb minőségben nyújtsák, de rendszeresen kapunk mi, olvasók olyan apró gesztusokat is, amelyek miatt azt érezhetjük, hogy valóban fontosak vagyunk a könyvtár dolgozói számára. Ennek egyik legszebb példája a Könyvtár Anyagai nevű előadás, amikor is a könyvtárosok közösen előadnak egy 10-15 perces, karácsonyi dalokból álló kis műsort, amelyet személyesen is meg lehet hallgatni a karácsonyi ünnepség alatt, de a könyvtár közösségi oldalaira is felrakják.¹¹⁹

A koronavírus-járvány hatása a könyvtár életére¹²⁰

Az év legelején, még a járvány előtt indította el a könyvtár a „Napi 20 perc olvasás” nevű kihívást. Az alapgondolat az volt, hogy szerte a városban minden résztvevő ugyanazokat a könyveket fogja olvasni, ezáltal megoszthatják majd egymással olvasási élményeiket. A könyvtárosok úgy tervezték, hogy minden hónap 20. napján megmutatják, melyek az ő kedvenc könyveik, amelyeket olvasásra ajánlanak. Létrehoztak egy Facebook-csoportot is #napi20percolvasás névvel. Egy alkalommal 3-3 könyvet ajánlottak, melyből a csoporttagok szavazással döntöttek el, melyik legyen a hónap könyve Gödöllőn, melyet azután ki lehetett kölcsönözni a könyvtárból. Az elolvasott könyvekről kritikát, könyvajánlót, videótrailert, borítóttervet, fotómontázst lehetett beküldeni, melyet aztán a könyvtár e-p@dlás nevű blogján közzétettek. Év elején még úgy tervez-

¹¹⁸ A könyvtár éves beszámolóí alapján.

¹¹⁹ A 2023-as koncert megtekinthető a könyvtár YouTube csatornáján: <https://youtu.be/Ijf6aWXOprk?si=4CCSTn9EZvMfiP9-> (letöltés dátuma: 2024. 04. 10.).

¹²⁰ A járványhelyzet kezelésének fejezete nagyrészt a könyvtár 2020-as és 2021-es, illetve 2022-es éves beszámolóí alapján íródott, az egyéb forrásokat a további lábjegyzetekben sorolom fel.

ték, hogy minden hónap utolsó péntekén személyes találkozóra invitálják a játékosokat ismerkedéssel, beszélgetéssel, játékokkal, meglepetésekkel.¹²¹ A koronavírus-járvány kitörése azonban teljesen az online térbe helyezte át a játékot és a könyvtár-olvasó kapcsolatot is. Látták, hogy az összes célt és lehetőséget újra kell gondolni. A könyvtár éves beszámolója alapján tudjuk rekonstruálni ezt az időszakot.

2020. március 11-től, a járvány fokozódása miatti kormányzati utasítás alapján már nem tarthattak rendezvényeket az országban. A gödöllői könyvtár az utolsó lehetséges napon, 2020. március 16-án volt nyitva utoljára, egy új rendelet alapján másnaptól kötelező volt bezárni a kapukat, hiszen csak az élelmiszerüzletek, drogériák, gyógyszertárak, benzinkutak, háztartási üzletek és a dohányboltok lehettek nyitva. Az utolsó napon összeültek a kollégák, hogy átgondolják a lehetőségeiket. Célul tűzték ki, hogy amennyire lehetséges, benne szeretnének maradni a város vérkeringésében, hogy megőrizzék az olvasókkal való kapcsolatot. Ez olyannyira sikerült, hogy még áprilisban is ők voltak az egyetlen működő kulturális intézmény a városban, hiszen egyedül a könyvtár volt az, amely a belső terek igénybevétele nélkül is tudta biztosítani szolgáltatásainak nagy részét.

A könyvtár azonnal megerősítette online kommunikációját és a digitális tartalomgyártást. A zárás után rögtön másnap összeállítottak egy tervet, amelyben meghatározták, hogy melyik célcsoporttal hol és hogyan tartják fenn a kapcsolatot:

1. a legfontosabb hírek, információk közzététele a honlapon;
2. Instagramon közzéteszik az éppen aktuális történéseket;
3. Facebook-oldalukon naponta más rovattal jelentkeznek,¹²² a következő témákba csoportosítva:
  - *Beolvasó – Napi 20 perc olvasás – könyvajánló;*
  - *Online okosító – nyelviskolák, tudástárak anyagai;*
  - *Kreatív könyvtáros – saját forgatású kézműves kisfilmek;*
  - *Gyula gyalogol – videók a könyvtár Gyula nevű robotjának szereplésével;*
  - *Zöldülés – a kertészkedés és a Zöld Könyvtár népszerűsítése;*
  - *Kiolvasó – Kavvar a könyvtáros! – kollégák által készített receptek és ételek;*
  - *hétvége: egyéb színes, rendkívüli hírek;*

¹²¹ Városi Könyvtár: a 20-as éve. *Gödöllői Szolgálat*, 29. évf. 3. sz. 16. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgálat_2020/?query=%22napi+20+perc+olvas%C3%A1s%22&pg=77&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 22.).

¹²² Reményi Krisztián (2020): Könyvtár chat – Kérdezz-felelek Fóthy Zsuzsannával. *Gödöllői Magazin*, 2020. 2. sz. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiMagazin_2020/?query=%22call+center%22&pg=45&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 22.).

4. moly.hu oldalukon folytatják a könyvajánlók készítését;
5. folytatják a megkezdett „Napi 20 perc olvasás” kampányt;
6. a GödöllőNettv-ben könyvajánló videókat készítenek, ahol a könyvtárosok ajánlanak olvasnivalót;
7. a könyvtár oldalán azonnali Chat funkciót léptetnek életbe;
8. a Gödöllői Szolgálat című helyi újságban rendszeresen közlésezik, hogy milyen szolgáltatásokat működtetnek;
9. az idős olvasókat telefonon megkeresik, és felajánlják nekik Könyvet házhoz szolgáltatásukat, sőt, ha igénylik, beszélgetnek is velük.¹²³

Elkezdtek maximálisan kihasználni az online teret. Új, *Ezt kérem!* nevű szolgáltatásukkal könyveket, DVD-eket és CD-eket lehetett e-mailben, telefonon vagy messengeren rendelni: a könyvtárosok összekészítették a csomagokat, melyeket a könyvtár belső udvarán tudtak átvinni az olvasók. A visszahozott könyveket ugyanúgy a könyvtár udvarába kellett vinni, melyeket azután egy időre karanténba tettek a könyvtárosok, mielőtt visszahelyezték volna őket a polcokra.

A gödöllői könyvtár úttörő kezdeményezése volt, hogy azok számára, akik nem akartak vagy nem tudtak elmenni a könyvtárba, házhoz szállították a könyveket – ennek a szolgáltatásnak a „*Könyvet házhoz*” nevet adták, a média is hírt adott róla, és más könyvtárak is átvették a gyakorlatot.

Az online felületeiket nemcsak kihasználták, hanem villámgyorsan fejlesztették is. A honlapon keresztül is elérhetővé vált a dezideráta, azaz az olvasó azóta ott is leadhatja kívánságát, gyarapítási javaslatát. Amennyiben megvásárolják a könyvet, félrerakják neki, kap egy értesítést róla, és máris kölcsönözheti.

Online előjegyzési, foglalási funkciót is beépítettek: a bejelentkezett olvasó olyan dokumentumra is felvehet előjegyzést, ami éppen kölcsönzésben van. Ha visszahozták, az olvasó kap róla egy értesítést, majd kölcsönözheti a kért dokumentumot.

Beépült a honlapba az azonnali chat funkció is, ami azonnal népszerű lett az olvasók körében. Mindig más könyvtáros az „ügyeletes”, aki figyel a chatet. Felkerült az Ötleltáda menüpont is, ahol bárki megoszthatja javaslatát, észrevételét, panaszát vagy problémáját.

Mindvégig szem előtt tartották a biztonságos működést. A 60 év feletti vagy valami miatt veszélyeztetett kollégák home office-ra váltottak, a kisgyermekes anyukák pedig betegállományban maradtak otthon az online oktatásra való áttérés miatt. Védőfelszereléseket biztosítottak a dol-

---

¹²³ A virtuális országjárás harmadik állomása: Pest megye könyvtárai a járvány idején. Megjelent a Könyvtári Intézet honlapján 2020. április 24-én. <https://ki.oszk.hu/hir/kutatasi-es-szervezettefejlesztesi-osztaly/virtualis-orszagjaras-harmadik-allomasa-pest-megye> (letöltés dátuma: 2024. 03. 22.).

gozóknak (maszk, gumikesztyű, fertőtlenítőszer). Csökkentett munkaidőt, hosszabb szüneteket vezettek be, valamint időarányosan kiadták a szabadságukat. Rendszeresen fertőtlenítették a gyakran használt közös felületeket, mosdókat, kilincseket.

A dolgozók gödöllőiként és könyvtárosként is úgy érezték, hogy szívesen bekapcsolódnának a településen élő időskorúak ellátásába, s ezt jelezték a város vezetése felé is. A könyvtár első emeletén létrehoztak egy Call Centert, ahol az idős, 70 év feletti lakosok telefonjait fogadták: ételkiszállítást kérhettek, vagy gyógyszereik kiváltását és házhoz szállítását. A Call Center koordinátora Varga Lilla, a Palotakert Óvoda vezetője volt.¹²⁴ Húsz diszpécser fogadta a hívásokat, leginkább közintézmények dolgozói, akiknek a bezárások miatt átmenetileg nem volt más munkájuk, és kettő közülük a könyvtár munkatársa volt. Más kollégák – egyikük a könyvtárigazgató, Fóthy Zsuzsanna – elvégeztek egy gyógyszerészeti gyorstalpalót, mert ők a gyógyszerkiszállításban segédkeztek, és kapcsolatot tartottak a patikákkal.¹²⁵ A könyvtárosok részt vettek a *Gödöllői Szolgálat* című helyi lap házhoz szállításában is, illetve a gyógyszerekkel együtt az igényelt könyvcsomagokat is kiszállították.

Sok könyvtárhoz hasonlóan, a bezárás alatt Gödöllőn is belekezdtek egy komolyabb digitalizálási munkába, melynek során több száz fotót és aprónyomtatványt dolgoztak fel és tettek elérhetővé az olvasók számára.

Komoly vezetői feladat volt összefogni a helyszínen, a home office-ban, illetve a Call Centerben dolgozó kollégákat és fenntartani az addig nagyon jól működő csapatszellemet. Ekkor készült a „*Majd egyszer újranyitunk*” című éneklős videó,¹²⁶ aminek akkora sikere volt, hogy az online térben bejárta az egész országot. Belső Facebook-csoportjukban pedig az igazgató kétnaponta összefoglalta, milyen munka zajlik a könyvtárban, és az otthonról dolgozó vagy a gyermekükkel otthon lévő kollégák is beszámolhattak arról, hogyan élnek meg a helyzetet, hogyan telnek a napjaik. Akik nem otthonról dolgoztak, minden reggel napindító közös reggelizést kávézást, beszélgetést tartottak. Mindezek az intézkedések összekovácsolták a csapatot.

2020. június 17-én, egy új kormányrendelet értelmében a könyvtár újra kinyithatott, szigorú feltételek mellett: az épületben kéz- és eszköz-fertőtlenítőket helyeztek el, a kölcsönzési terekben különféle padlójel-

¹²⁴ Jaeger Ákos (2020): Óvónőink, ha összefognak...! *Gödöllői Magazin*, 16. évf. 2. sz. 12. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiMagazin_2020/?pg=43&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 22.).

¹²⁵ Mesélnek az igazgatók. *Gödöllői Magazin*, 8. évf. 1. sz. 27. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiMagazin_2020/?pg=26&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 22.).

¹²⁶ ...majd egyszer újranyitunk! A könyvtár Facebook-oldalára feltöltve 2020. március 20-án. <https://fb.watch/qZMofIR4zh/> (letöltés dátuma: 2024. 03. 22.).

zőket, távolságtartásra figyelmeztető matricákat, táblákat helyeztek el. Mobil plexit vásároltak a regisztrációs pulthoz, tájékoztató feliratokat helyeztek el szerte az épületben, amelyek maszkviselésre, kézfertőtlenítésre, a maximális tartózkodási időtartamra, illetve a létszámkorlátozásra hívták fel a figyelmet, egyszerre ugyanis maximum 20 fő tartózkodhatott a kölcsönzőterekben, melyekbe csak a kihelyezett 20 db kosár egyikeivel lehetett belépni. Bizonyos közösségi tereket, így a Babasarkot és a KamaszHidat, valamint a kutatóemeletet lezárták. Az újranyitáskor a könyvtárosok váltott csapatban dolgoztak, a nyitvatartási idő némileg rövidebb lett, hétvégén pedig zárva tartottak. Csak kölcsönözni lehetett, a helyben használat (olvasóterem, helyben olvasgatás, internetezés) nem működött. Rendezvényeiket a könyvtár belső udvarán tartották, azokat viszont akár hétvégén is.

2020 szeptemberében a gödöllői könyvtár kilenc másik, hozzájuk hasonló közegben működő könyvtárat kért fel arra, hogy próbáljanak közösen gondolkodni, hasonlítsák össze egymás statisztikai adatait. Kíváncsiak voltak arra, hogy a koronavírus-járvány miatti bezárás, majd a nyitás hogyan hatott a látogatottságra, könyvtárhasználatra. Azt tapasztalták, hogy Gödöllőn jelentősen lecsökkent a látogatók és a kölcsönzések száma, és tudni szerették volna, ez egyedi vagy általános jelenség. Az adatok elemzéséből kiderült, hogy minden könyvtárnál ugyanígy csökkenést hozott a járvány, és bele akartak kezdeni egy közös ötletelésbe, hogy milyen intézkedések kellenek a korábbi szint visszaállításához, de ezt végül az újbóli bezárások szakították félbe.

A járvány miatt sok iskola elzárkózott a könyvtár látogatásától, így új szolgáltatást indítottak be „Utazó könyvtáros” címmel, melynek során kihelyezett könyvtári órákat tartott egy könyvtáros kolléga a helyi óvodákban és iskolában, előre egyeztetett időpontban. Olvasásra nevelő, olvasás-népszerűsítő óráit egy nagy bőrend is segítette, amelyben könyveket is vitt az osztály számára. Ezeket kikölcsönözték a gyerekek, majd egy hónap múlva megismételték a könyvcserét.

2020. november 11-től 2021. május 18-ig ismét be kellett zárni a kapukat a koronavírus-járvány második hulláma miatt, ekkor visszatértek a szolgáltatások első hullámban bevezetett rendjére. A könyvtár ebben az időszakban is szinte csak online tudott szolgáltatásokat nyújtani, egyedül a Cserkész Könyvtár és Levéltár volt látogatható előre egyeztetett időpontban. A második hullám alatt viszont az összes kolléga személyes jelenlétben dolgozott, így a vezetőség jóval több időt tudott a csapatépítésre, a kollégák lelki egészségének megőrzésére fordítani.

Március 8. és május 31. között a könyvtár 5 munkatársa is részt vett önkéntes munkában a háziorvosok mellett az oltással kapcsolatos adminisztrációban, a gödöllői lakosok oltásra behívásában, oltási napok szervezésében.

2021. május 3-tól, az online szolgáltatások mellett, a könyvtár MiÚjság Irodalmi kávézója már fogadott vendégeket a teraszon és elvitelre, a Könyvtár Teraszon is lehetett már napilapokat és népszerű folyóiratokat olvasgatni, két héten át Rongyos Könyvvásárt is rendeztek. 2021. május 19-től a könyvtárat már személyesen is lehetett látogatni részleges nyitvatartási időben, de csak védettségi igazolvánnyal, maszk használatával és a biztonsági előírások betartásával. 18 év alattiak csak védettséggel rendelkező felnőtt kíséretében érkezhettek. Június 1-től már teljes nyitvatartással várták az olvasókat, látogatókat, a visszahozott könyvek karanténba helyezését pedig július 12-én szüntették meg.

További könnyítések léptek életbe egy új kormányrendelet hatályba lépésével, 2021. július 3-tól ugyanis már nem kellett védettségi igazolványt hozni, sem maszkot viselni, és a kiskorúak már egyedül is látogathatták a kulturális intézményeket.

Sem az első, sem a második zárva tartás alatt nem számoltak fel késedelmi díjat a kölcsönzött dokumentumokra, automatikusan meghosszabbították azokat az újranyitáig. A beiratkozás megkönnyítésére pedig létrehozták és azóta is működtetik az online beiratkozás lehetőségét a könyvtár honlapján, ahol a szükséges adatokat a weboldalon meg kell adni, majd az első könyvcsomag átvételekor az olvasók megkapják az olvasójegyüket is.

A 2020-as év abból a szempontból is rendhagyó volt, hogy a koronavírus-járvány miatt több klubot, valamint az Erzsébet szavalóversenyt is online formában tartották meg. A verseny egyfordulós volt, és minden mozzanata az online térbe került. Ezúttal nem adtak meg konkrét témát sem: a fiatalok kedvenc versükkel, prózájukkal vagy megzenésített versükkel jelentkezhetnek videós formában. A videók beküldésének határideje november 11-e volt, zsűri értékelt. A verseny meghirdetésekor külön kiemelték, hogy azoknak is van lehetőségük megmutatni magukat, akik nem szeretik a tömeget, nem szeretnek közönség előtt szerepelni, vagy akik szeretnek videókat forgatni, vágni, szerkeszteni.¹²⁷ Voltak klubok, szakkörök, melyeket a koronavírus-járvány idején az online térben folytattak.

A koronavírus-járvány erősen kihatott a könyvtár életére, statisztikáira és természetesen az olvasói szokásokra is. Míg 2019-ben rekordszámú, 126 863 személyes látogatót mértek, addig ez a szám 2020-ban 74 391-re, 2021-ben pedig 51 394-re csökkent.¹²⁸ Nem véletlenül adta a könyvtár a 2021-es év tematikájának a „Színezd újra”¹²⁹ címet. Látták

¹²⁷ Felhívás „Erzsébet királyné Csapó 26” virtuális vers- és prózamondó versenyre. *Gödöllői Szolgálat*, 29. évf. 19. sz. 9. https://adt.arcanum.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgalat_2020/?pg=474&clayout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 22.).

¹²⁸ A könyvtár éves beszámolója, 2022 (GVKIK Irattár).

¹²⁹ „Színezd újra” könyvtár módra. *Gödöllői Szolgálat*, 30. évf. 1. sz. 12. <https://adt.arca->

előre, hogy az emberek óvatosan térnek vissza a könyvtárba, és ez így is lett. Kevesebb időt töltöttek az épületben, és inkább a szabadtéri foglalkozásokat és rendezvényeket preferálták. Jóval többet használták a Zöld Udvart és a könyvtár teraszát. Az online szolgáltatásokat szívesen vették igénybe, olyannyira, hogy a személyes jelenlét alternatívájaként ezek máig is működnek.¹³⁰

A járváynak azonban a sok rossz mellett számos pozitív hatása is volt. Új szolgáltatásokat dolgoztak ki, a könyvtár honlapján is jelentős fejlesztések történtek, szorosán működtek együtt az önkormányzat és más intézmények munkatársaival, így mind a munka-, mind a személyes kapcsolatok erősödtek, aminek később is hasznát vették. Növelték a városban az intézmény presztízsét, fontosságát, és összességében: sikeresen megbirkóztak egy addig példátlan, hatalmas kihívással.¹³¹

A járvány óta eltelt évek

A veszélyhelyzet egyik hozadéka, hogy az intézmény gazdálkodása során azóta még kiemeltebben figyelnek a takarékosagra, a költséghatékonyságra és a megfontoltságra. Tudatosabban tervezik meg a kiadásokat, a források célszerű felhasználását. Erre már csak azért is szükség van, mivel 2022-ben, az orosz–ukrán háború kitörése utáni energiaváltságban váratlanul és ugrásszerűen megnövekedtek az energiaköltségek, így a gazdaságos működéshez kénytelenek voltak a téli időszakra, kb. két és fél hétre bezárni a könyvtárat,¹³² és ez így volt 2023-ban is.¹³³

A 2022-es év statisztikai adatai már kezdték megközelíteni a 2019-es szintet, melyhez nagymértékben hozzájárult egy egész éves marketingkampány. A könyvtár 2022-ben ünnepelte az új épület átadásának 20. évfordulóját, így az egész évi tematikát a 20-as szám köré építették fel. A kampány szlogenje „20 év, 20 ajándék” volt. Elhatározták, hogy az év folyamán 20 ajándékot adnak az olvasóknak kihívásokkal, meglepetésekkel.¹³⁴ Ezt a vállalást túl is teljesítették. A meglepetések közt voltak új beruházások, például: könyvláda, új székek a rendezvényterembe, az AlkotóTér kialakítása, társasjátékok kölcsönzésének bevezetése, új „Könyvet Házhoz” biciklik vásárlása. A Bookatlon játékos kihívás is

---

num.com/hu/view/HelyiLapok_Godollo_GodolloiSzolgalat_2021/?pg=11&layout=s (letöltés dátuma: 2024. 03. 24.).

¹³⁰ A könyvtár éves beszámolója, 2021 (GVKIK Irattár).

¹³¹ A könyvtár 2020–2021–2022. évi beszámolója alapján (GVKIK Irattár).

¹³² A könyvtár éves beszámolója, 2022 (GVKIK Irattár).

¹³³ A könyvtár éves beszámolója, 2023 (GVKIK Irattár).

¹³⁴ 20 év – 20 ajándék – A gödöllői városi könyvtár innovatív válasza az elmúlt évek kihívásaira. A Magyar Könyvtárosok Egyesületének YouTube-csatornáján. <https://youtu.be/BhdxChy9BRY?si=wOfNPs7hVj3Bm9D7> (letöltés dátuma: 2024. 03. 28.).

ennek a projektnek a részét képezte, a kihívás célja pedig az volt, hogy az olvasóknak bemutassák a kevésbé ismert könyvtári szolgáltatásokat is. Egy kis füzetbe tudták az olvasók a matricákat gyűjteni, melyeket minden teljesített kihívás után megkaptak. Sokféle kihívásért lehetett matricát gyűjteni, ezekre néhány példa: bejegyzés írása a vendégkönyvbe, könyvajánló írása a blogra, meginni egy kávé az egyik könyvtárossal, kipróbálni a VR-szemüveget, kölcsönözni valamit, ami nem könyv. 2022-ben a könyvtár örökös tagságot ajándékozott minden olvasónak, aki már legalább 20 éve rendszeres tag. Új imázsvideó készült, megszületett a könyvtár saját himnusza, 500 példányban kiadtak egy jubileumi, „Szülilap” című újságot is,¹³⁵ tele visszaemlékezésekkel, érdekes és vicces könyvtári történetekkel. Az akció eredményessége szemmel látható a statisztikákban is, két év után ismét szárnyalni kezdtek az adatok. Ezt a marketingstratégiát benyújtották egy nemzetközi Marketing Díj pályázatra is, ahol a tíz legjobb közé sorolták a gödöllői könyvtár pályázatát.¹³⁶

Újra elindultak a kisközösségek, klubok is. Némelyiket újra kellett aktiválni – a járvány miatt ugyanis a 20 kisközösségből csak 13 maradt életben –, emellett újakat is alapítottak.

A gödöllői könyvtár elköteleződött a fenntarthatóságra való törekvések iránt. Céljuk a gazdaságos működés, megújuló energiaforrások használata, zöld területek létrehozása (Zöld Udvar, Zöld Terasz, kiskert). Kialakítottak egy külön részt a zöld gyűjtemény számára, papírmentesen üzemelnek, valamint a berendezéseket, elektronikus eszközöket környezetbarát termékekre cserélik.¹³⁷ 2018 óta külön munkacsoport segíti ennek a célnak a megvalósítását.

Emellett a könyvtár kifejezetten szereti az állatokat. 2022-ben előfizettek a Laptapír szolgáltatásra,¹³⁸ melynek révén 160 magazin digitális verzióját olvashatjuk a könyvtárban, a szolgáltatás népszerűsítéséhez pedig örökbe fogadó szülei lettek az állatkertben élő Rezsőnek, a tapírnak. *Rezső* a tájékoztató anyagokban is szerepel, emellett a könyvtárosok rendszeresen részt vesznek az állatkerti szülői értekezleten, megünnepelik Rezső születését, névnapját – mindezt nyomon követhetjük a könyvtár közösségi oldalain is. A tapírt ráadásul az állatkert webkameráján keresztül is megfigyelhetjük.

2023-ban beköltözött a gyermekkönyvtárba, egy saját kis terráriumba *Guszt*, a giliszta.¹³⁹ Őt személyesen is meg lehet látogatni, hiszen az

¹³⁵ Itt elolvasható: https://www.gvkik.hu/uploaded_files/files/publikaciok/szulilap_Web.pdf

¹³⁶ A könyvtár éves beszámolója, 2023 (GVKIK Irattár).

¹³⁷ A könyvtár éves beszámolója, 2019 (GVKIK Irattár).

¹³⁸ A könyvtár éves beszámolója, 2022 (GVKIK Irattár).

¹³⁹ A könyvtár éves beszámolója, 2023 (GVKIK Irattár).

egyik polc tetején lakik, a szerencsések láthatják is, amint Guszti épp mászkál, rendezgeti birodalmát.

2024 elején a könyvtár hivatalosan is megkapta az *Állatbarát Könyvtár* címet. Az épület földszinti közösségi tereibe pórizzal ellátott kutyát is bevihetünk, a segítő kutyák pedig a könyvtár emeletére is felmehetnek.¹⁴⁰ A 2024-es és a későbbi évek programjait¹⁴¹ az Okos könyvtár törekvések mellett az állatvédelem is áthatja.

Összegzés

Tanulmányomban igyekeztem bemutatni a Gödöllői Városi Könyvtár és Információs Központ elmúlt bő két évtizedének történetét, fejlődését, szolgáltatásait, valamint jövőképét. A tervekben az új épület megépítésekor, 2002-ben három fő célt határoztak meg: a könyvtár feleljen meg a klasszikus könyvtári igényeknek, emellett váljon modern információs központtá is, és végül lássa el a közösségi tér funkciót is. Véleményem szerint ezek a célok maximálisan megvalósultak, hiszen az intézmény, ahogyan a szlogenjük is erre utal, több lett, mint könyvtár. Ebben az intézményben az olvasó és az olvasás szeretete a legfontosabb. Mindemellett a digitális szolgáltatások gyors fejlődésének is szemtanúi lehetünk, ahogy annak is, hogy a könyvtár hamar a gödöllői kulturális élet egyik fontos középpontja és találkozóhelye lett. Aktív közösségi élet zajlik a falak közt, ahová bárki ellátogathat. A könyvtár nagyon szoros kapcsolatot ápol az olvasókkal, folyamatosan kikérik a véleményüket, ezzel segítve a folyamatos megújulást. A siker kulcsa talán az, hogy a vezetés stratégiája sok-sok évtizede nagyon hasonló: töretlenül dolgozni, tanulni és fejlődni, tudatosan tervezni és új utakat keresni.

---

¹⁴⁰ A könyvtár kommentje saját Facebook-bejegyzéséhez 2024. 03. 26-án: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=803795371782193&set=a.457952539699813>

¹⁴¹ A könyvtár munkaterve, 2024 (GVKIK Irattár).